

FREEWAVE

Maandelijks Media Magazine

nr. 443
oktober
2010

COLOFON

Exploitatie: Stichting Media Communicatie

Hoofdredacteur: Hans Knot

Lay-out: Jan van Heeren

Druk: EPC

Vaste medewerkers:

Michel van Hooff (Nederland); Rene Burcksen, Jan Hendrik Kruidenier (VS); Jelle Knot (Internationaal); Martin van der Ven (internetnieuws); Ingo Pater-noster (Duitsland); Gijs van den Heuvel (Caribisch Gebied)

Verantwoordelijke uitgever

Stichting Media Communicatie, Postbus 53121,
1007 RC Amsterdam

e-mail: rob@mediacommunicatie.nl

web: www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:

Hans Knot, Populierenlaan 8, 9741 HE Groningen

e-mail: hknot@home.nl

www.hansknot.com en www.soundscapes.info

Lidmaatschap:

Nederland: Euro 25,-

Europa: Euro 30,-

Rest v/d wereld: Euro 36,50

Einde abonnement?

Op de adressticker staat de datum waarop het abon-nement afloopt. Vernieuw dit tijdig! Graag uw eigen adres vermelden onder de mededelingen van uw overschrijving. U kunt eventueel uw adresgegevens ook doormailen/ opsturen met verwijzing naar de overschrijving.

Transacties:

ING-rekening: 4065700 t.n.v. Mediacommunicatie,
Amsterdam.

IBAN: NL85INGB 0004065700 BIC: INGBNL2A.

PayPal-betaling: rob@mediacommunicatie.nl

Verzending:

Eventuele klachten inzake verzending, onregelma-tige ontvangst en adreswijziging ten alle tijden rich-ten aan: SMC, Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam

Advertentietarieven:

	eenmalig	tweemalig
1/1 pagina:	Euro 23,-	Euro 34,50
1/2 pagina:	Euro 14,-	Euro 23,-
1/4 pagina:	Euro 10,-	Euro 16,-

FOTO'S

Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave en Offshore Echo's archief.

ISSN NR. 1381-8562

Beste lezers,

Wat ligt er allemaal nog voor mooi, ongezien mate-riaal op zolder als het gaat om het onderwerp 'zee-zenders'? Juist op een moment dat je denkt dat het toch een keertje op zal moeten houden, is daar bijvoorbeeld het archief van Graham Gill. Of zijn daar de documenten van George Hare m.b.t. Radio Caroline. Het is 'vanzelfsprekend' weer terug te vinden in deze Freewave.

Eén van de winnaars van de Radio Day Award 2009, Leendert Vingerling, ontmoette in Hongarije twee oude bekenden uit het Delmare tijdperk. Gelukkig liet hij ons meedelen in deze gebeurtenis door het sturen van foto's en een verslag. We kregen nog meer foto's toegestuurd en wel van Theo Bakker, die het schip van Radio Waddenzee mooi wist te portretteren. Helaas ontbreekt de ruimte om alles af te drukken. Datzelfde geldt voor de foto's van Manx Radio die werden ingezonden door Tjerk Oosterkamp. Samen met het verslag van Tjerk is dit een mooie afsluiter geworden van deze Freewave.

Tot het volgende nummer en graag tot ziens op de Radiodag in het nieuwe hotel Casa 400 in Amster-dam.

Veel leesplezier!

Jan van Heeren

Heden en verleden	3
Perikelen	8
Graham Gill archief (deel 10 en 11)	12
Delmare reünie	15
Berichten van een halve eeuw geleden	15
Nieuws uit Engeland	20
Internet surftips	21
Jenni Baynton in het Finstergat	21
Graham Gill archief (deel 12)	22
Een bezoek aan Manx Radio	25

Elke auteur en adverteerder is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen publicatie. Zonder toestemming van de redactie is gehele of gedeeltelijke overname, in welke vorm dan ook, uit deze Freewave niet toegestaan.

Foto: V.I.n.r.: Jan Kat, Leendert Vingerling en Gerard van Dam bijeen in Hongarije (zie pag. 15)

© Leendert Vingerling

Herinnering aan Spanje

MA 19 JULI: "In september 1975 ben ik, samen met mijn moeder, op een zeer goedkope manier naar Playa De Aro gereisd. Dit samen met twee mensen uit het Antwerpse. Ik ging toen niet naar school, dat kon toen nog in België als je jonger dan 18 jaar was. Dat we naar Playa gingen kwam doordat er een oproep stond in het blad Baffle, waarin twee mensen meldden dat ze nog

twee zitplaat-

sen over had-

den achter in hun auto voor een reis naar Spanje. En voor iets van 1.000 BFR / euro 25,00, voor twee personen, zijn we mee gereden naar Spanje. Het was financieel een groot geluk, want we hadden het echt niet breed in die tijd. Het was de chauffeur niet echt zozeer om het geld te doen maar meer iets van een beetje geld extra is nooit weg, en je zou gek moeten zijn om zo een kans te laten schieten om Playa de Aro te kunnen bezoeken. Het duurde dan ook niet lang voordat ik contact op nam om zeker te zijn dat we van de partij zouden kunnen zijn op de tocht naar het zuiden.

Meer stations

Vanuit Vlaanderen reden we uiteraard eerst lang door Frankrijk heen en onderweg zijn we door het mini-staatje Andorra gereden en we hebben daar Radio Andorra en Sud Radio bezocht. Sud Radio had zijn zenders hoog in de bergen opgesteld staan, de studio stond beneden in een dorp en de modulatielijnen van de studio naar de zender liep over open luchtlijnen. Dat was indrukwekkend om te zien. Bij Radio Andorra zag de studio er oud uit vergeleken met die van Radio Sud, dat viel toen erg op. Maar bij Andorra hadden ze de zenders weer dichtbij staan en het water van het daar aanwezige zwembad werd gebruikt om de zenders te koelen. Ze gebruikten AM en SW, dat is ook iets wat me wel echt is bijgebleven en dat hadden ze wel goed bekeken, als ik zo terugdenk.

Internetlink

Graag verwijs ik je naar een internetlink. Daar wordt aandacht besteed aan de twee radiostations, maar voornamelijk over die van Radio Andorra en als je het goed leest kom je er achter dat er zelfs wordt gesproken over offshore radio, met name een deejaymedewerker:

<http://f5nsl.free.fr/andorre/histoire21g.html>

Fototoestel was mee

De chauffeur van de auto heeft foto's gemaakt, toen we de twee radiostations bezochten. Hij ging, zo herinner ik me, nog redelijk brutaal te werk. Zomaar deuren open doen even foto maken en hup weer dicht. Ik

weet de namen weer van beide heren. Het waren Jozef Sergers, de chauffeur, en Emiel Clarijs was de persoon die vooraan zat. Ze waren best wel aardig. Jozef ging eigenlijk op kosten van zijn baas, dacht ik, om met Sylvain Tack over prijzen van villa's te praten, dit om iets te kopen. Dus dat was eigenlijk het doel van die reis. Wij hebben ons daar verder geen enkele vraag over gesteld en ook niks gevraagd want wij hadden daar niks mee te maken verder.

Hoe ver weg nog een signaal?

We hebben op de heenreis natuurlijk geprobeerd om Radio Mi Amigo zo lang als mogelijk te beluisteren via de autoradio, wat lukte tot net voor Lyon. Dat is ruim 800 km van Parijs vandaan. Tel daar nog eens ruim 300 a 400 km bij naar Margate en dan kun je echt spreken over een heel eind, en dat overdag wel te verstaan. Het was in de periode september en dus overdag nog redelijk licht.

Overnachten

In Frankrijk sliepen zij in de auto en wij in de open lucht met een slaapzak op de grond en de tent die we bij hadden als onderzeil. Mijn moeder en ik waren s' morgens niet stijf bij het opstaan, je had hun eens uit die wagen moeten zien komen, het waren net twee strijkplanken. Niet normaal, zo stijf dat ze waren. Radio Mi Amigo was dus heel ver te ontvangen wat dus wel een sterk zendvermogen deed vermoeden. Ook kunnen de omstandigheden toen heel goed geweest zijn op de middengolf.

Op de heuvel

En tot slot van de reis bezochten we de studio in de villa van Tack op de berg Mas Nou, waar Peter Van Dam (foto) zijn shows opnam. Hij nam toen net het programma 'Schrijven Voor Bedrijven' op tussen 9 en 10 uur, terwijl het in werkelijkheid op dat moment tussen 3 en 4 in de middag was. Nou, ik stootte meteen tegen de pick-up arm van de plaat die scherp stond om gedraaid te worden. Peter zette de plaat meteen weer scherp, zonder iets te zeggen. Of ik sorry gezegd heb weet ik niet meer. Toen ik het vervolgens voor elkaar kreeg dat Peter in 'Schrijven Voor Bedrijven' een plaat voor ons draaide,

werd ik daar bij die groep als een koning ontvangen. Die gingen echt door hun dak zo blij waren ze, ik had het daar wel een beetje moeilijk mee, met die aandacht bedoel ik.

Nagedacht

Ik had een singeltje bij mij van een groep uit de buurt van Tienen in Vlaanderen. Zij probeerden al een hele tijd een beetje door te breken in Vlaanderen en Nederland, wat maar niet wilde lukken. Later in 1977, dacht ik, zijn ze nog live op Hilversum 3 in de studio geweest om hun nieuwe plaat live te laten horen. Dat sloeg blijkbaar erg aan bij de Nederlanders, want ze kwamen drie keer in Hilversum terug. Ik stuurde de manager van die groep meteen een kaartje vanuit Spanje, met de uitzenddatum erop, en zij hebben het opgenomen in Tienen. De ontvangst was redelijk goed, alleen de zender viel even weg net voor de plaat werd gedraaid. Het ging dus toch nog bijna mis. Ik ben ook eens op de drive in show met Peter van Dam tegen zijn hoofd geknald. Dat liep goed af, alleen even wat lichte pijn. Tja, al die leuke herinneringen komen weer langs, dat was toch een mooie tijd die helaas weg is en nooit meer terugkomt."

Dank

De redactie van Freewave dankt Herman uit Gent voor deze herinnering aan een trip naar Playa de Aro in de vroege dagen van Radio Mi Amigo in het Spaanse. En misschien dat onze lezer Eric, die in het verhaal ook voorkomt, nog foto's van die reis heeft, zodat we die een andere keer kunnen plaatsen. Heb je ook een directe herinnering aan bezoeken aan een radio-station of zendschip en wil je deze met de lezers delen, laat het ons weten via HKnot@home.nl

Ad Bouman zijn nieuwe idee

WO 21 JULI: Volgende week start bij kabelaanbieder Caiway het nieuwe Neder-

landse muziekkanaal 192TV. Het nieuwe station richt zich op de 40-plusser die zijn hele leven al gek is van muziek. Vooralsnog is alleen met Caiway overeenstemming over distributie bereikt. Bij het horen van 192 denken de meeste Nederlanders, die in de doelgroep van het station vallen direct aan de zeezender Veronica, die ondermeer uitzond op 192 meter. De naam 192TV is dan ook niet toevallig. Eén van de initiatiefnemers van het station is namelijk oud Veronica-technicus Ad Bouman. Samen met Bert van Breda, eigenaar van het platenlabel BR Music, en René Kroon, verwoed verzamelaar van muziekclips en tevens werkzaam geweest bij het NOB en muziekzender TMF, maakt het trio 192TV. Op het muziekstation zijn 24 uur per dag onder andere muziekclips te zien en te horen van platen die op de zeezender Veronica tot en met 31 augustus 1974 gedraaid werden. Tevens zijn tussen deze muziekclips de originele jingles uit die tijd te horen. Daarnaast zijn ook muziekclips te zien uit de resterende jaren '70, '80, '90 en het nieuwe millennium. Elke vrijdagavond zijn er live programma's. De eerste vrijdagavond van de maand is er een speciaal verzoekprogramma dat wordt gepresenteerd door Ad Bouman, René Kroon en Bert van Breda. De overige vrijdagavonden is er ruim baan voor 'Dance Classics' met René Kroon. Tijdens de viering van de '50ste verjaardag' van Veronica op 17 april in Hilversum werd al een voorproefje gegeven van 192TV.

Leo in problemen

ZA 24 JULI: Een Cessna 172 met aan boord drie Nederlanders heeft vandaag een geslaagde noodlanding gemaakt op een weiland in de Amerikaanse staat Virginia (foto). Volgens Amerikaanse media werd het toestel gevlogen door Leo van der Goot, bekend als DJ, programmamaker en presenter van vliegshows. Het toestel liep schade op aan het landingsgestel. Ook zou de brandstoftank zijn doorboord. Op televisiebeelden is te zien dat ook het staartstuk en de propeller beschadigd raakten. De noodlanding vond plaats kort na de start vanaf Eagle's Nest Airport bij de plaats Waynesboro. Hierbij raakte het toestel twee hekken en kwam uiteindelijk in een paardenwei tot stilstand. De drie inzittenden konden het toestel op eigen kracht verlaten. Volgens de lokale politie heeft mogelijk hitte in combinatie met de hoge vochtigheid ervoor gezorgd dat het eenmotorige vliegtuig in de problemen kwam. Bovenstaand bericht werd me toegestuurd door Hans Hogendoorn die eraan toevoegde: 'Leo is dus een fantastische piloot. Ik had zijn vrouw José aan de telefoon, die is gewoon thuis. Een piloot wordt voor zulke noodgevallen opgeleid, maar als het gebeurt, moet je wel in een paar seconden zes, zeven beslissingen nemen. Dat heeft hij dus goed gedaan. Leo en zijn twee vrienden zijn weer verder op reis. Met de auto.'

K l a u s
Quirini
MA 26
JULI: Recentelijk luisterde ik naar een opname van eerder dit jaar waarin voor de Duitse radio Klaus Quirini vertelt

over zijn ervaringen binnen het discothekencircuit en de radio. Eén van de zaken waarbij hij betrokken was bleek de RNI Tune 'Man of Action' te zijn. Ik stuurde de opname naar Ad Roland gezien hij ook heel vroeg betrokken was bij RNI. Zijn reactie: 'Ja Hans, dat is de man van de DDO (Deutsche Discjockey Organisation) en hij had voor de DJ organisatie een instrumentale tune (Les Reed met Man of Action), die later als tune op Noordzee speelde. Die titel was door een Duitse D.J. in de studio van de MEBO II van band (in mono) op een cart opgenomen (ben even zijn naam kwijt ik dacht dat hij ook Klaus heette een opvallend lange kerel want onze bank in de woonkamer was voor hem zeker 40 cm te kort als hij bleef slapen). Ik schat dat dit rond 1969/1970 speelde? Toen werden zowel in Zwitserland als op de MEBO II kerstprogramma's opgenomen, die nooit zijn uitgezonden. Tevens maakten Meister en Bollier in hun open Mercedes sport de Nederlandse wegen aardig onveilig. Ik heb ooit eind jaren zestig die DDO single van de Man of Action gekregen en de single was in stereo. Bert van BR Music was jaren later op zoek naar die tune van Radio Noordzee en aangezien ik beschikbaar de enige was die een echte stereo versie van die single had, heeft Bert die tune van mij geleend om dit nummer in stereo op een cd te zetten. Ik heb de single - met het logo van de DDO op de hoes - nooit meer terug gezien.'

Callsign uit Canada

DI 27 JULI: Ook in deze aflevering komen er weer een paar call signs van zendamateurs voorbij. Een oproep in het International Report levert de nodige reacties op. Ik kreeg een mail van Chris Lindgren uit Vancouver in Canada. Hij heeft in het verleden voor Radio Mercur en Radio Syd gewerkt. Hij schreef dat hij zijn zendamateur licentie nog steeds gebruikt om in contact te blijven met vrienden die over de gehele wereld verspreid zijn. Zijn call sign is VE7 SWE en de locatie is Mission City in Brits Columbia.

Contact met Mike Luvzit

Ook meldde Chris Lindgren dat hij tegenwoordig veel in contact is met Mick Luvzit, voorheen Radio Caroline North. Ze werken samen aan een videoproductie waarin

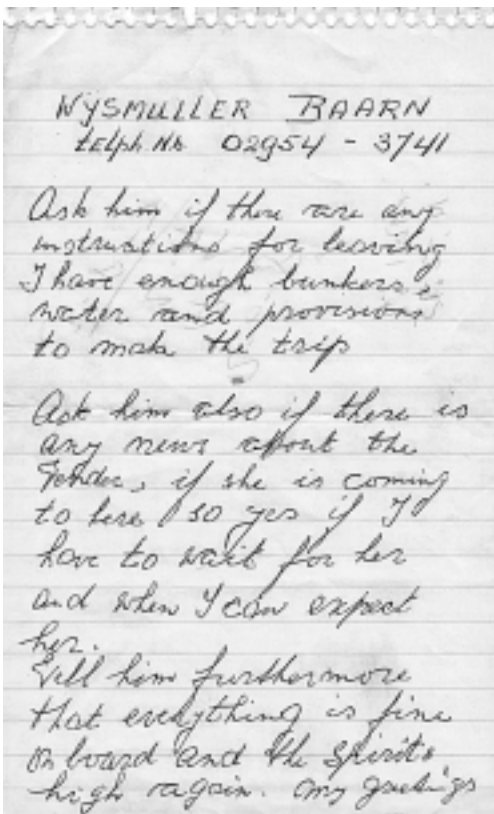
vele oud Caroline North en South deejays aan het woord komen en een aantal van hen woont aan de westkust van Canada en de VS. Hopelijk komt de video ook te zijner tijd vrij voor de Europese markt.

Nog één

WO 28 JULI: Wie kent nog de jingle die bij de dagelijkse close down van RNI werd gedraaid waarin Kurt Baer zei dat je de radio diende uit te zetten omdat je anders onnodig batterijen zou verknoeien? Zeker dient vermeld te worden dat Kurt ook een officiële zendamateur was en regelmatig verbindingen draaide vanaf de MEBO II, zeker ook om met Meister en Bollier in contact te blijven. Helaas is zijn call sign niet bekend.

Caroline North organisator

VR 30 OKT: Vandaag een reactie van George Hare, de man die de zakelijke vertegenwoordiger voor Radio Caroline in Liverpool en het Eiland Man was. Hij was dus degene die voor bevoorrading en veel meer zorgde. Als het om de deejays ging was zijn belangrijkste functie er voor te zorgen dat ze hun salaris kregen uitbetaald. Maar het betalen van de deejays was slechts een zeer klein onderdeel van zijn takenpakket. George reageerde op een artikel van mijn hand waarin ik diverse bemanningsleden uit het verleden van Caroline North

aan het woord liet.

Documenten

"Hoi Hans, ik heb het artikel over de bemanningsleden met veel plezier gelezen en stuur je een aantal documenten voor je archief. Allereerst is er een brief door kapitein Hengeveld gestuurd aan Dovercourt, die vervolgens is doorgestuurd aan het kantoor van Wijsmuller in Baarn. In die tijden was de communicatie tussen hen en de organisatie schaars. Jammer dat de brief geen datum heeft en ook niet is ondertekend. (zie pagina 5)

Offshore 3

Het andere document, zoals je kunt zien, was een voorstel tot een contract over de ankerpositie van de Offshore 3 in de haven van Ramsey. Het ging niet door want het bleek te duur te zijn. Hierdoor maakten we een keuze voor een andere tender, de Essex Girl. Deze werd enigszins omgebouwd om ook water en grote voorraden te kunnen vervoeren. Dit schip was eigendom van Mr. Cowley, die ook een eigen brouwerij had op Man. We gebruikten oude biervaten om het water in eerste instantie aan boord van de MV Fredericia te krijgen. Later zou het in de aangebrachte watertank gaan.

Tenderen

Wat ik me zo herinner is dat ik met de Offshore 1 ook een tripje maakte naar het Eiland Man om voorraden, belastingvrije sigaretten en bier te bunkeren. Ook ben ik er een keer met de Offshore 1 geweest om van

Nederlandse bemanning te wisselen. Dit was echter allemaal voor de invoering van de MOA, in augustus 1967. De andere kapiteins op de Fredericia waren Martin Gips en kapitein Bakker. De laatste was ook kapitein van de Offshore 3. Waar zullen ze gebleven zijn?"

Mitch Miller

ZA 31 JULI: Slecht nieuws komt deze dag via Ron O'Quinn vanuit Amerika: Mitch Miller, Amerikaans muzikant en orkestleider, is vandaag op 99-jarige leeftijd overleden. Het nummer 'The yellow rose of Texas' van Mitch Miller and the Gang, was het eerste lied dat op Swinging Radio England in 1966 werd gedraaid. Ironisch genoeg is dit een van de weinige dingen die op SRE zijn gedraaid, die niet door Rosko zijn 'gestolen'.

Andermaal transistor

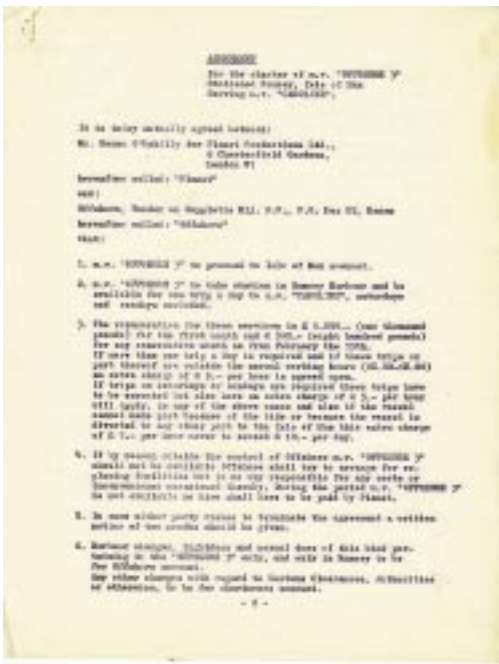
ZO 1 AUG: Alex van der Hoek stuurde me een foto van een transistor radio die door een radiovriend van hem nog steeds wordt gekoesterd en in de hoogtijdagen van de zeezenders intensief werd gebruikt en bovendien bepaalde zeezenders op de schaal had. Het gaat om een Erres portable radio type RS 1283. Meer informatie omtrent de radio kan worden gevonden op: www.radiocollectie.nl/radio%27s/RS1263.htm

Komkommernieuws

MA 2 AUG: In de tijd van het jaar dat de meeste mensen zomer vieren is er altijd een scheepslanding aan berichten waarbij je de nodige vraagtekens kunt zetten. Zo komt via ABC Australia het bericht binnen dat een vrijheidsbeweging strijdt voor meer informatie voor de inwoners van de Fuji eilanden. Woordvoerder en organisator Mr Waqatairewa stelde dat hij een zendschip heeft gecharterd en hij met een sterke zender de eilandengroep met radio kan bedienen. Hij zou in contact zijn met een Nederlandse organisatie, die een compleet zendschip ter beschikking had dat kan worden versleept naar de Stille Oceaan.

Sietse Brouwer

Simpel nadenken leert ons dat er slechts een compleet schip in Nederland is en wel dat van Radio Waddenzee.

Tijd om het bericht even voor te leggen aan Sietse Brouwer, die vervolgens concludeerde: 'Ik ben met niemand van de organisatie in contact geweest en op de vraag of ons schip aan hen is toegezegd is er een simpele 'nee'. Ik heb met niemand gesproken van deze zogenaamde Freedom Movement. Waarschijnlijk zijn ze aan het zoeken geweest op internet en hangen ze misschien binnenkort aan de telefoon. Hoewel ik denk dat het voor hen beter is een telefoontje te plegen met Radio Caroline inzake het eventueel beschikbaar zijn van de Ross Revenge. Dat schip is namelijk veel groter. Maar laten we realistisch blijven; het slepen van een schip naar deze eilandengroep is veel en veel duurder dan een nieuw schip om te bouwen tot een complete zeezender.

Lange lijst aanvullingen

WO 4 AUG: Alles wat de laatste weken binnenkwam of ikzelf tegenkwam bij het afluisteren van oude opnamen, heb ik bewaard voor deze lange aanvulling op de zeezenderdiscografie. Op www.soundscape.info is het complete overzicht te vinden, dat regelmatig wordt bijgewerkt door Ger Tillekens. Allereerst maar even naar Nieuwjaarsdag 1978 en een programma van Radio Mi Amigo. Het was Ton Schipper die '33 Toeren op zijn best' presenteerde en hij gebruikte daarbij een onbekende instrumentale versie van het nummer 'Asia Minor', dat in eerste instantie bekend werd in de uitvoering van Kokomo, dat elders in de lijst is terug te vinden.

Rick Dane

Ik luisterde recent naar een programma van Rick Dane, waarin ook een item voor de huisvrouw. Gedurende de show promootte hij het item ettelijke malen. Ondermeer gebeurde dit met een kort stukje uit 'Hang

on Slooply' van the Mc Coys. Namelijk 'Hang on' of misschien vrij vertaald 'even aandacht'. Daarna vertelde hij dat spoedig het item 'Housewife Choice' zou volgen. (Zie ook onder 'J' Jodie Miller en 'Queen of the House.' Tijdens het programma behandelde hij ook een aantal verzoeken waarbij twee nummers terugkeerden als filler om over heen te praten. Allereerst een onbekende instrumentale versie van het grote kassucces van Nancy Sinatra, 'These boots are made for walking.' Het tweede nummer dat hij inzette was de instrumentale uitvoering van 'From me to you' van het Orkest van George Martin.

Andermaal Mi Amigo

In 1978 waren er op 31 augustus, de dag eeuwig verbonden aan de invoering door Nederland van de anti

zeezenderwet in 1974, bekende stemmen van weleer te horen. Op Radio Mi Amigo waren Peter en Werner Hartwig, die we eerder kenden van de Duitstalige uitzendingen van 'RNI goes DX', eenmalig te horen. Peter had de bijnaam 'Peter Jensen' aangemeten en gebruikte als tune die dag 'Mac Arthur Park' in de uitvoering van Hugo Montenegro, dat al eerder in de discografielijst voorkwam.

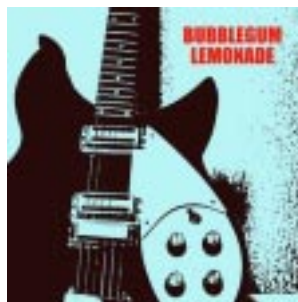

Big L en The Beatles

In 1966 was er andermaal een primeur op Radio London te horen. Het betrof de LP Revolver en regelmatig waren er tracks te beluisteren, die niet op andere Britse stations waren te horen. Dit alles werd gepromoot middels spots die aankondigden dat 'Big L, your official Beatles Station' was. Hierbij werd de intro gebruikt van een nummer dat niet op de LP voorkwam. Het betrof 'Good Golly Miss Molly.'

Categorie naam station in de titel

Tenslotte wil ik nog een nieuwe titel toevoegen in de categorie 'naam van station in titel plaat'. Het gaat om een nieuwe single die in de maand augustus op cd uitkomt van de Schotse formatie B u b b l e g u m Lemonade. Het nummer het 'Caroline's Radio'.

Dave Asher

DO 5 AUG: Dave Asher kennen we van twee verschillende zeezenders. Hij werkte zowel aan boord van de Vredesschip van Abe Nathan als aan boord van de Ross Revenge van Radio Caroline. In de negentiger jaren van de vorige eeuw vervolgde hij zijn loopbaan binnen de commerciële Britse radio. Sinds kort is hij de nieuwe programmaleider bij Peak FM in Chesterfield.

Bijnamen

VR 6 AUG: Ook deze keer aandacht aan het lijstje bijnamen betreffende voormalige medewerkers aan de zeezenders. We voegen allereerst Gaby 'with the gab' Hernandez toe, die voor Radio Atlantis werkte. Terwijl ik naar een oude Hitback Show van Mike Ross luisterde noemde hij een bijnaam: 'Chief Dave Rodgers'.

Dank aan: Herman Content, Martin van der Ven, Rob Olthof, Alex van der Hoek, Ron O'Quinn, Juul Geleick

Samenstelling: HANS KNOT

MA 12 JULI: Vandaag iets meer over de voortgang van uitzendingen in DAB in Noorwegen. Buiten de nationale omroep P4 staan andere kandidaten klaar om

naar Digitale Audio Broadcasting over te schakelen. Zo lopen de huidige programma's van Radio 1 Hits, NRJ en P5 via een lokale ontkoppeling op FM in steden als Oslo, Trondheim, Stavanger en Bergen. Daar deze belangrijke spelers al lang naar een nationale dekking verlangen, worden nieuwe mogelijkheden onderzocht en geprobeerd. Dat men digitaal gaat, lijkt meer dan waarschijnlijk maar welke versie de voorkeur zal genieten, blijft voorlopig in het midden. In afwachting van de nodige duidelijkheid over de toekomst in het parlement, wil de Noorse overheid met tijdelijke licenties werken. De mediaverantwoordelijkheden hebben echter goede hoop dat de vergunningen snel een definitief karakter krijgen. Door de komst van talrijke en grotere partijen wordt de aanwezigheid op DAB tot 18 stations opgedreven. Het Scandinavische land beschikt actueel trouwens over één nationale en zeven regionale multiplexen. Er bestaan inmiddels plannen om bij deze laatste categorie een aantal commerciële kandidaten toe te voegen.

DI 13 JULI: Van het uiterste noorden naar het verre zuiden en Australië dan. De ACMA, die het media-verkeer regelt, stelt alles in het werk om de ontwikkeling van DAB te versnellen. Zo worden enkele regels aangepast. En zo wordt de verplichting om 25% Australische artiesten en bands te promoten afgevoerd. Ook de lokale ontkoppelingen hoeven niet meer. Deze wijzigingen kunnen een belangrijke bijdrage vormen tot de verdere nationale expansie van digitale radio, die sinds mei 2009 flink in de lift zit. Destijds schakelden de commerciële stations in Brisbane, Sidney, Melbourne, Perth en in Adelaide over naar DAB+. De publieke omroep ABC en het multiculturele SBS ondernamen even later de stap. Elke stad beschikt overigens over 18 themakanalen zoals Choose The Hits, Radar Radio, Koffee, Novanation, Sky Sports Radio 2 en Hot Country. Er is bovendien voldoende ruimte voor tijdelijke evenementenstations zoals Pink Radio, Bird Radio en Radio Gaga.

WO 14 JULI: De leiding van Radio 2 heeft zich de woede op de hals gehaald van een aantal artiesten. Dit omdat het radiostation enkele programma's over kunst en kleinkunst wil schrappen om een jongere doelgroep aan te kunnen spreken. Onder meer Karin Bloemen,

Sara Kroos en Herman van Veen hebben hun krachten gebundeld in 'het comité voor kleinkunst op twee', een digitaal comité van aanbeveling voor toekomstige activiteiten op de radiozender. Radio 2 schrapt programma's als 'De Sandwich', 'Andermans Veren' en 'Volgspot'. Daarmee verdwijnt volgens de artiesten 'het belangrijkste podium van de Nederlandse kleinkunst'. Enkele programma's worden verschoven naar andere tijdstippen, maar ook daarover is ontevredenheid. Het comité vraagt luisteraars en andere kleinkunstenaars een proteststem te laten horen. Herman Finkers, Martine Bijl en Angela Groothuizen en een aantal anderen gingen hen al voor.

WO 14 JULI: Jacob Kohnstamm wordt per 1 september de nieuwe voorzitter van het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Mediaproducties. Hij volgt hiermee Sonja de Leeuw op, die na twee termijnen het stokje moet overdragen. Kohnstamm (1949) is voorzitter van het College Bescherming Persoonsgegevens en de Verenigde Data Protectie Autoriteiten binnen de Europese Unie. Hij zal deze functies blijven uitoefenen. Ook was hij ondermeer voorzitter van de Humanistische Omroep. Het Mediafonds is een organisatie die het culturele en vernieuwend media-aanbod stimuleert via radio, televisie en internet van publieke media-instellingen.

DO 15 JULI Het lokale Amsterdamse televisiestation AT5 heeft een nieuwe tijdelijke directie. Mark Pier neemt de taak van waarnemend directeur van AT5 Holding BV op zich en Hélène Pronk is benoemd tot waarnemend hoofdredacteur. Beiden waren eerder werkzaam bij de stadsmoer. Pier als directeur exploitatie en Pronk als adjunct-hoofdredacteur. Ook de raad van commissarissen heeft twee nieuwe leden: Melle Daamen, directeur van de Stadsschouwburg in Amsterdam, en Jan Driessen, directeur communicatie bij Aegon. Het college van burgemeester en wethouders heeft ingestemd met de tijdelijke directie. Die komt naar verwachting in september met een visie op de toekomstplannen van AT5. Eerder deze maand bleek dat de fusieplannen tussen AT5 en RTV Noord-Holland voorlopig van de baan zijn. Daarop stapten directeur John de Zwart en de commissarissen Fons van Westerloo, Paul Luijten en Walter van der Mee op.

DO 15 JULI: Het Commissariaat voor de Media legt de NPO en SBS allebei een boete op voor het overschrijden van de maximaal toegestane hoeveelheid reclame per uur. Een steekproef in 2009 heeft uitgewezen dat beide organisaties meerdere malen het maximum van twaalf minuten per uur met twee tot soms wel vijf of zes minuten hebben overschreden. Het CvdM legt zowel de Nederlandse Publieke Omroep als SBS Broadcasting B.V. hiervoor een boete op van euro 117.500,-. Commissaris Madeleine de Cock Buning: "We zijn ons ervan bewust dat het voor omroepen in de praktijk soms lastig is zich aan de reclamemaxima te houden wanneer live programma's uitlopen, zodat ook de reclameminuten

doorschuiven. Zo kan er in het daaropvolgende uur een overvloed aan reclameminuten ontstaan. Het is goed om te merken dat de betreffende omroepen voorzieningen treffen om in de toekomst te kunnen voldoen aan de Europese reclamemaxima." Binnenkort zal de reclamezendtijd opnieuw worden gecontroleerd. De NPO en SBS kunnen nog in beroep gaan tegen de besluiten van het Commissariaat. Een woordvoerder van de publieke omroep geeft in een reactie aan het te betreuren dat door onvoorzien uitloop van live programmering niet reclame per uur is uitgezonden, zoals door het Commissariaat in zes gevallen is geconstateerd. Doordat een reclameblok naar een volgend klokuur verschoof, had dit tegelijkertijd een vermindering van de reclame in het voorgaande uur tot gevolg. Hierdoor bleef de totale reclamezendtijd per saldo wel gelijk. De maximale zendtijd per dag is hierdoor nooit overschreden. Het jaarmaximum bleef met 7,5 procent onder de maximaal toegestane 10 procent. Inmiddels worden reclameblokken met een ruimere marge ingepland om overschrijdingen per uur te kunnen voorkomen.

VR 16 JULI: De Raad voor Cultuur heeft grote twijfels over de taak van de Wereldomroep. Dat blijkt uit het advies van de Raad aan staatssecretaris Van Bijsterveldt (OCW) over het beleidsplan van de Wereldomroep. Volgens de Raad levert de Wereldomroep weinig harde cijfers over zijn bereik. Met name het digitale bereik zou goed te meten moeten zijn. De gegevens zouden duidelijkheid kunnen verschaffen over nut en noodzaak van de huidige rol van de Wereldomroep, vindt de Raad. De Wereldomroep moet onder meer Nederlandstaligen in het buitenland informeren, een realistisch beeld van Nederland in het buitenland verspreiden, en landen met een 'informatieachterstand' voorzien van onafhankelijk nieuws. Voor de eerst genoemde taak werkt de Wereldomroep al nauw samen met de binnenlandse publieke omroep, door onder meer de (nieuws-)programmering over te nemen. De tweede taak, het verspreiden van een realistisch beeld van Nederland, kan volgens de Raad vervallen, omdat er op internet genoeg informatie te vinden is. Bij de derde taak, het verspreiden van onafhankelijke informatie, vraagt de Raad voor Cultuur zich af wat de Wereldomroep onderscheidt van bijvoorbeeld Deutsche Welle en BBC World Service en andere organisaties zoals Al Jazeera en RT (het vroegere Russia Today). Als uit na-

der onderzoek blijkt dat de Wereldomroep echt onderscheidend is, kan de omroep zich tot deze taak beperken. Verschillende partijen (zoals PVV en ook D66) hebben tijdens de verkiezingen gepleit voor een hervorming van het omroepbestel, waarbij de Wereldomroep geheel of gedeeltelijk zou moeten verdwijnen.

VR 16 JULI: Pia Dijkstra (foto) neemt afscheid van de AVRO, waar ze de afgelopen tien jaar diverse gezondheidsprogramma's presenteerde. De reden van haar vertrek is dat zij sinds 17 juni Kamerlid is voor D66 en het werk voor de Tweede Kamer veel tijd in beslag neemt. Dit maakte de AVRO vrijdag bekend. AVRO-directeur Willemijn Maas betreurt het vertrek van de presentatrice, maar reageert begripvol: "Ze heeft met haar kennis van de gezondheidszorg, haar betrokkenheid en betrouwbaarheid, als journalist en persoon, een grote bijdrage geleverd aan het succes van de gezondheidsprogramma's van de AVRO. Het is prachtig dat zij deze kennis nu meeneemt naar de Tweede Kamer. We wensen haar daarbij al het mogelijke succes." Dijkstra presenteerde in het verleden het NOS Journaal, voor de AVRO maakte ze programma's als Vinger aan de pols. "Met heel veel plezier heb ik jarenlang bij de publieke omroep gewerkt," aldus Dijkstra.

VR 16 JULI: De bestedingen aan reclame op radio en televisie zijn in het tweede kwartaal flink toegenomen. Bij televisiereclames gaan de zaken inmiddels zo goed dat de teruggang in de bestedingen van vorig jaar mogelijk al is goedge maakt, zo meldde SPOT. De netto-omzet uit reclame op televisie kwam uit op 242 miljoen euro tegen 212 miljoen euro in dezelfde periode een jaar eerder. Dat is een stijging van 14,5 procent. Over het eerste halfjaar werd 398 miljoen euro gespenseerd aan advertenties op de televisie binnen de reclameblokken, een stijging van 8,8 procent.

ZA 17 JULI: Efteling Radio, ooit opgezet door Jeroen Soer, heeft de FM-frequentie uitgezet waardoor de programma's niet langer in de ether te horen zijn

rondom het pretpark in Kaatsheuvel op 104.3 FM. Ook voor Vlaamse kinderen (en hun ouders), op weg naar en terugkerend van het sprookjespark, was het station niet onbekend. Efteling Radio heeft de FM-frequentie weer ingeleverd anders kon men een flinke boete tege-

moet zien. De uitzendingen zijn in ruim 30% van Nederland via de kabel te horen en net hierdoor heeft men geen recht meer op een frequentie in de ether als regionale zender. De FM-frequentie werd weer ingeleverd bij het Agentschap Telecom.

MA 19 JULI: De ombudsman van de NOS, Guikje Roethof verlaat de omroep. Een woordvoerder van de NOS laat weten dat er een verschil van inzicht is over de inhoud en de invulling van de functie. Roethof, voormalig actrice, journaliste en D66-Kamerlid, was een jaar in dienst als ombudsvrouw. De NOS stelde in 2007 voor het eerst een ombudsman aan die 'gevraagd en ongevraagd' een oordeel dient te geven over de journalistiek van de NOS, in de breedste zin van het woord. Ton van Brussel bekleedde de functie twee jaar en werd opgevolgd door Roethof. Ze vervult sinds juni 2009 op parttime basis de rol van NOS Ombudsman. Zij vindt dat het een fulltime functie zou moeten worden met een vaste plek in de programmering. De NOS meldt dat het afleggen van verantwoording aan het publiek momenteel niet optimaal functioneert. De omroep gaat zich beraden op verbeteringen.

MA 19 JULI: Cabaretière Sara Kroos (foto) presenteert vanaf september een nieuw cabaretprogramma op Radio 2. Vanaf 12 september neemt ze elke zondagavond plaats achter de microfoon voor cabaret, musical, kleinkunst, Nederpop en het laatste theater- en muzieknieuws. Ook zal Kroos zelf in het programma gaan zingen. "Ik hou enorm van het Nederlandstalige lied, van kleinkunstklassiekers tot Nederpophits, en ik vind het belangrijk dat ook deze nummers op de radio gedraaid worden. Daarnaast ben ik natuurlijk een theaterliefhebber. Toen de VARA mij vroeg om in het nieuwe seizoen een theater- en muziekprogramma te presenteren op Radio 2, was ik meteen enthousiast," aldus Sara Kroos. De titel van het nieuwe programma is nog niet bekend. Het is de opvolger van het VARA-programma 'Het Circus Jeroen Bosch', dat gaat verdwijnen.

WO 21 JULI: Andermaal Efteling Radio. Het station vierde vandaag haar tweede verjaardag met

het bereiken van de landelijke status. Het kinderstation is de afgelopen maanden opgenomen in de radiopakketten van de twee grootste kabelmaatschappijen van Nederland, UPC en Ziggo. Ongeveer 80% van de Nederlandse huishoudens kan voortaan via het analoge of digitale pakket afstemmen op het kinderstation. Om deze mijlpaal te vieren, draaien de DJ's zeven Zomeravonden live in het park tijdens het Efteling Radio Sprookjesfeest. Efteling Radio begon in 2008 als lokaal radiostation dat in de directe omgeving van het park te horen was. In de auto onderweg naar het park, konden bezoekers alvast in Efteling-sfeer komen. Met een vernieuwde, op kinderen gerichte programmering, ging het station zich in 2009 als internetradiostation op een groter publiek richten. Deze groei zet Efteling Radio door. In maart nam kabelmaatschappij UPC het kinderstation op in haar radiopakketten, afgelopen weken introduceerde ook Ziggo Efteling Radio gefaseerd in een groot aantal regio's. Daarmee is Efteling Radio nu door meer dan 3,5 miljoen huishoudens te horen.

DO 22 JULI: De moslim-omroep OUMA kreeg eind vorig jaar een licentie om per 1 september 2010 uit gaan zenden, maar is nu al geïmplodeerd. Een van de twee groepen waaruit de

nieuwe omroep is ontstaan, Academia Islamica, heeft zich teruggetrokken. In een brief aan het Commissariaat voor de Media schrijft een van de initiatiefnemers, Mohammed Cheppih, dat het vertrouwen in een goed georganiseerde omroep totaal is verdwenen. Dat meldt NRC Handelsblad. Academia Islamica is het niet eens met de aanstelling van de nieuwe interim-directeur Maurice Koopman. Volgens Academia Islamica is er afgesproken dat geen sleutelfiguren uit de oude moslimomroepen zich met de nieuwe zendgemachtigde mochten bezighouden. Koopman was zakelijk directeur van een stichting, die geld verdeelde over de oude moslimomroepen. Ook is er een penningmeester aangesteld die afkomstig is van een oude moslimomroep (NIO) en wilde men een eindredacteur aanstellen afkomstig van de NIO. De andere partij binnen OUMA, Stichting Moslim Omroep Nederland (SMON), vindt dat de ervaring van Koopman juist belangrijk is voor het opzetten van de nieuwe omroep. Het Commissariaat voor de Media gaat met beide partijen in gesprek.

WO 21 JULI: Omroep LliNK sluit haar bestaan als publieke omroep af met LliNKpop in Paradiso. Tijdens deze avond roept de organisatie het beste protestlied aller tijden uit.

De top 100 van protestlieden wordt gekozen door kijkers, luisteraars en leden. Zij kunnen nog steeds stemmen op de website van de omroep. "Met een unieke hitlijst brengt LliNK een ode aan de muziek die het verschil maakt; protestlieden van toen en nu die op ultieme wijze uitdrukking geven aan verontwaardiging en boosheid, maar ook aan betrokkenheid en verbroedering." LliNK verdwijnt op 1 september uit het publieke bestel omdat de omroep te weinig leden heeft.

Artiesten als Waylon, Go back to the Zoo, Do, Bertolf en Laura Jansen treden op tijdens LLiNKpop. De opnames vinden plaats op 9 augustus. De televisie-registratie van de avond wordt uitgezonden op woensdag 18 of 25 augustus afhankelijk van de Nederlandse prestaties in de Champions League.

NOS

DI 27 JULI: De NOS is de top 5 binnengedrongen in het onderzoek naar het sterkste merk van Nederland. De omroep

klimt van de negentiende naar de vijfde plaats op de lijst. Ook het televisiestation Discovery Channel komt sterk uit het onderzoek; het populairwetenschappelijke station eindigt op plaats zes. Alleen de merken Google, Microsoft, Ikea en de Efteling zijn in de ogen van de consumenten sterker dan de NOS. "Volgens de Nederlandse consument gaat het merk met zijn tijd mee, maar blijft het staan voor vertrouwen en intelligentie," stelt een woordvoerder van het merkadviesbureau BrandAsset, dat het onderzoek jaarlijks uitvoert. De onderzoekers verklaren het succes van de NOS door de eigentijdse uitstraling. Zo heeft de omroep volgens hen relatief snel ingespeeld op de mogelijkheden van mobiel internet en blijft de NOS staan voor vertrouwen en intelligentie. "De NOS geniet aanzien en wordt als oprecht gezien. Dit ondanks of misschien wel dankzij het aantal zenders dat er de afgelopen twintig jaar is bijgekomen. De NOS wordt gezien als dé nieuwsautoriteit." Plaatsvervangend hoofdredacteur van NOS Nieuws Marcel Gelauff is "enorm blij" en noemt de vijfde plaats een "erkenning van wat we als redactie dagelijks met elkaar doen, namelijk op alle media ons brede publiek zo goed mogelijk bedienen."

Wo 28 JULI: Gerard Ekdome (foto) stopt met de presentatie van het radioprogramma Arbeidsvitaminen op 3FM. De radiozendtijd tussen 10.00 en 12.00 uur wordt binnenkort overgenomen door Domien Verschuuren. Ekdome gaat de uren van Rob Stenders invullen tussen 12.00 en 14.00 uur. Gisteren werd al bekend dat Frank Dane vanaf 4 september de uren van Verschuuren overneemt in het weekend van 07.00 tot 10.00 uur. Ook maakte Claudia de Breij bekend dat ze vanaf 3 september weer elke vrijdag op 3FM te horen is. Het radioprogramma Arbeidsvitaminen bestaat sinds 1946, waarmee dit het langstlopende landelijke radioprogramma ter wereld is. In 2006 kreeg het programma een vermelding in het Guinness Book of Records. Arbeids-

vitaminen is het best beluisterde programma van 3FM. De presentatie is sinds 2001 in handen van Gerard Ekdome. Op 19 februari 1946 was de eerste uitzending van Arbeidsvitaminen. Het radioprogramma was de eerste jaren non-stop. Daarna werd het door diverse verschillende mensen gepresenteerd, waaronder Meta de Vries, Krijn Toringa, Hans van der Togt, Mirjam Verhoef, Kas van Iersel, Bas Westerweel, Aldith Hunkar, Rick van Velthuysen, Hans Schiffers, Wim Rigter en als laatste door Gerard Ekdome. Op 1 september 2008 moest het programma Arbeidsvitaminen een uur zendtijd inleveren van toenmalig 3FM-baas Florent Luycckx, omdat Giel Beelen een uur extra nodig had.

WO 28 JULI: Erica Terpstra gaat een programma maken voor Omroep MAX. Dat meldt Evert Santegoeds op Radio 538. In 'Erica op reis' gaat de oud-politica op zoek naar spirituele plekken om spirituele leiders te ontmoeten. Kort na haar aftreden als voorzitter van NOC*NSF gaf ze al aan iets te willen doen met spirituele leiders. Aanvankelijk was ze van plan een boek uit te brengen. Later werd bekend dat ze met Ivo Niehe Productions in zee is gegaan om een programma te maken. Het programma is deze winter te zien bij Omroep MAX. Of ze ook een ontmoeting heeft met de Dalai Lama is nog niet bekend.

DI 3 AUG: Dave Crockford is in het afgelopen weekend komen te overlijden op de leeftijd van 60 jaar na een korte ziekte. Interne bloedingen veroorzaakten dat bepaalde noodzakelijke organen het functioneren opgaven. Crockford werd bekend als Dave Christian van Radio Luxembourg. Hij werkte sinds 1968 voor het station, de eerste periode in de studio's in Londen, vervolgens in Luxembourg. Hij werkte tot voor enige weken nog steeds voor het FM station van de organisatie in de Luxemburgse hoofdstad. Dave heeft in de loop der jaren ook programma's voor de Duitse en Nederlandse service gepresenteerd.

WO 4 AUG: Volgens CDA-Kamerlid Joop Atsma kan er probleemloos 100 miljoen worden bezuinigd bij de publieke omroep. Dit zegt hij in De Telegraaf. "Daarvoor hoeft er niet eens een net te verdwijnen. Maar Hilversum zal moeten besparen, linksom of rechtsom. Daarbij denk ik de eerste plaats aan de overkoepelende NPO, waar volgens mij inmiddels meer dan 400 man werken." De

recente veranderingen op gebied van radio, waarbij populaire programma's van het ene station naar het andere worden geschoven of helemaal komen te vervallen, schieten Atsma eveneens in het verkeerde keelgat. "Ik heb eerder al gezegd dat bij de televisie de hele bestuurslaag van netmanagers eruit kan. Dat geldt ook voor de radio. Het is natuurlijk volstrekt belachelijk wat daar nu weer gebeurt. Nog zoiets: omroepen mogen hun namen niet meer gebruiken in programmatitels. Die bemoeizucht is een verregaande vorm van inmenging, die de publieke omroep onwaardig is. Het bestel krijgt steeds meer trekken van een staatsomroep. Wij vinden juist dat omroepen zich meer moeten profileren en ik juich de komst van WNL en PowNed dan ook toe."

DO 5 AUG: In een brief aan informateur Ivo Opstelten waarschuwt het gemeentebestuur van Hilversum voor de ernstige werkloosheid die Hilversum en het Gooi bedreigen als het nieuwe kabinet daadwerkelijk het mes zet in de publieke omroep. Verantwoordelijk wethouder en locoburgemeester van dienst, Jan Rensen (PvdA), benadrukt dat naast elke baan die bij de omroepen verloren gaat, nog eens anderhalve baan extra verdwijnt in Hilversum en omgeving. De bezuinigingen op het Media Park hebben namelijk direct gevolgen voor werkgelegenheid bij de ondersteunende bedrijven, maar ook de Hilversumse en Gooise economie in zijn algemeen krijgen een harde tik, voorspelt Rensen. Hij baseert zijn uitspraken op onderzoek van bureau SEO in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. In april stuurde Hilversum al een brief over het dreigende drama aan demissionair premier Balkenende en demissionair minister Rouvoet, die de portefeuille overnam van de opgestapte mediaminister Plasterk (PvdA). Daarop kreeg de mediastad geen enkele reactie.

VR 6 AUG: De KRO brengt het programma 'Goudmijn' behalve op de radio spoedig ook op televisie. Vanaf 8 september duikt presentatrice Karin de Groot (foto) op Nederland 2 in inspirerende verhalen en gaat ze op zoek naar de mensen erachter. Het radio-

programma, dat al jaren is te horen op Radio 2, verandert eveneens. Volgens presenterator Stefan Stasse zijn in 'Goudmijn' vooral muzikale herinneringen te horen van luisteraars. "Vanaf september zijn we wat breder op zoek naar bijzondere verhalen van gewone mensen, zoals jij en ik". Verhalen die aan bod komen zijn bijvoorbeeld die van een digitale camera die aan de poot van een schildpad een reis van 1.700 kilometer heeft gemaakt. Of over een geheel onverwachte bevalling van een vrouw die niet doorhad dat ze al negen maanden in verwachting was. Op de website van Goudmijn kunnen mensen bijzondere verhalen plaatsen. Ook kunnen ze hier aangeven wat ze willen terughoren en terugzien op radio en televisie, aldus de KRO.

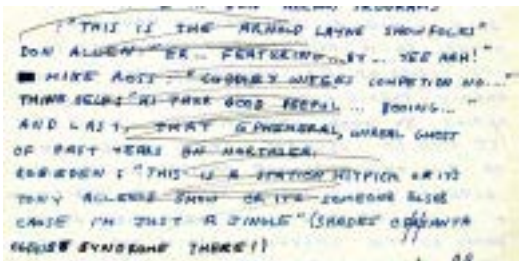
MICHEL VAN HOOFF, met dank aan RadioVisie

Andermaal neem ik u mee naar de pracht collectie aan luisterpost die Graham Gill decennia lang heeft bewaard in zijn kelder. Het doorspitten van de honderden brieven brengt zo het een en ander aan het licht, zoals u ook al in de eerdere afleveringen heeft kunnen ontdekken. Er zijn brieven van vleiende vrouwen en van mopperige luisteraars maar ook van personen die hun vingertje omhoog staken om de deejays op hun fouten te wijzen. Zo is er het voorbeeld van een brief geschreven door Philip Cox uit Chipping Norton. Het is me niet duidelijk of voornoemd persoon er woonde of er tijdelijk verbleef, want de brief was geschreven op briefpapier van 'The Blue Boar Hotel'. Hij begon zijn brief met het uiten van een vermoeden dat de luisterpost aan boord van het zendschip haastig zou worden gelezen en sprak tevens de hoop uit dat de zee kalm zou zijn zodat het lezen werd vergemakkelijkt. Na een aantal opmerkingen en het aanvragen van een verzoek voor bekenden ging Philip over in ongenoeven.

'Natuurlijk hebben jullie allen iets speciaals en als ik de eigentijdse karakters mag omschrijven van het huidige deejayteam dan kom ik tot de volgende zaken: Brian McKenzie zegt bijvoorbeeld bij herhaling 'Good good record' of soortgelijke woorden gevolgd door 'record'. Dan Arnold Layne (die afweek van de rest van het deejayteam): in zijn programma heeft hij het telkens over Radio Northsea International en noemt nooit 'RNI'. Mike Ross vergaloppeert zich herhaaldelijk door 'Cuddley wives' te benoemen in zijn show en Graham Gill komt in slecht Engels over door 'Hi Thur Good Peepul' iedere avond weer te laten verschijnen terwijl de onechte geest van de afgelopen jaren op de Noordzee, Robb Eden, vaak niet verder komt dan 'This is' en 'It's', een duidelijke vorm van het zogenaamde 'Santa Claus Syndroom'.

Als je de brief anno 2010 terugziet dan zijn er destijds bij de behandeling door Graham heel wat strepen door de teksten van Philip gezet als zijnde niet relevant voor behandeling in de uitzendingen op RNI.

Gelukkig waren er ook luisteraars die wel totaal gelukkig waren, zoals Pieter Herrewijn uit Den Haag. Hij had wel een speciale manier van luisteren: 'Ik wil graag mijn complimenten geven over de manier hoe je jouw programma presenteert, vooral in de vroege uren van de dag. Ik luister vrijwel altijd naar je programma's als ik in mijn auto onderweg ben, een VW 1303S. Haar kleur is, tenminste als je geïnteresseerd bent in wat voor auto's je luisteraars rondrijden, metaalblauw. Ik vind je programma's erg leuk vooral omdat je altijd zoveel interessante opmerkingen plaatst, op een zeer relaxte manier van presentatie. Bovendien kies je altijd de optimale muziek daarbij. Ter informatie kan ik melden dat ik lid ben geworden van RNI en ik de verwachting uitspreek dat Noordzee vele leden zal krijgen.'

De briefkaart, waarop de opmerkingen waren geschreven, had geen datum en was niet afgestempeld, waardoor niet direct kon worden opgemaakt wanneer deze was verstuurd. Maar door de opmerking dat Pieter zich als lid had aangemeld, kan worden aangenomen dat de briefkaart in de maand juni 1973 of daarna naar RNI, met een postbusnummer in Hilversum, is toegestuurd. Pieter meldde ook dat het slim zou zijn ook via de internationale service bij veelvuldigheid de luisteraars op te roepen lid te worden van RNI. Goed bedoeld natuurlijk maar eventuele aanmeldingen voor lidmaatschap voor een toen denkbare publieke omroep georganiseerd vanuit RNI, aangevraagd vanuit het buitenland hadden geen nut. Dit gezien die personen niet onder de Nederlandse omroepwetgeving vielen. Het enige dat Pieter Herrewijn er doordacht nog aan toevoegde was dat er vele Belgen en Nederlanders vaak luisterden naar de internationale service van RNI. En inderdaad, op die manier kon destijds nog een groot aantal leden voor de omroepvereniging worden gescoord. Afsluitend vertelde Pieter een tijdje in Sydney te hebben gewoond en vroeg een plaat aan van de daar lokale favoriet Johnny O'Keefe. Hij was ook een graag geziene gast in spelletjesprogramma's op de televisie. Je ziet hem geheel rechts op de foto.

Johnny O'Keefe was zeker populair in Australië. Gebo-

ren in januari 1935 kwam hij helaas veel te vroeg op 6 oktober 1978 te overlijden. Gedurende zijn 20 jaar durende carrière als zanger nam hij meer dan 50 singles, 50 EP's en tientallen LP's op. Hij was de eerste rock and roll artiest uit Australië die een kans kreeg op tournee te gaan door Amerika. Liefst 29 keer haalde hij tussen 1959 en 1974 met een notering de Top 40 in zijn geboorteland.

Maar er waren ook zeer persoonlijke, lange, brieven van luisteraars, die bij herhaling aan Graham hun levensverhaal vertelden. Hij las dan delen voor uit deze brieven en sprak zeer persoonlijke woorden tegen deze, vooral vrouwelijke, luisteraars. Je kreeg dan een soort van boemerang effect en de regelmatige luisteraars van de programma's van Graham Gill hoorden dan ook vaak dezelfde namen terug, zoals de uit oost Afrika afkomstige en in Engeland geïmmigreerde Ruth Fernandez. Er ontstond een hechte 'radioband' tussen beiden die bij Ruth volgens mij nog verder ging.

Maar er waren ook luisteraars die het nodige advies hadden, zoals de uit Den Haag afkomstige Theo Huttinga. Hij stelde zeer regelmatig naar de uitzendingen van Graham Gill te luisteren en prees hem in de maand juli 1973 in een van zijn brieven over het feit dat Graham zich in zeer korte tijd tot een populaire presentator had opgewerkt. Wel vroeg Theo zich af waarom een aantal van zijn brieven niet was behandeld. Tenminste niet in de luistertijden die toch duidelijk waren aangegeven. Immers was het voor Theo te vermoeiend om tot diep in de nacht te wachten. Hij memoreerde ondermeer aan een eerder geschreven brief waarin ook een foto van zijn bandrecorder aan Graham was meegestuurd. Hij adviseerde tenslotte aan Graham om in de toekomst in elk programma, na de eerste plaat, de namen te noemen van alle mensen die in het programma een verzoekplaat krijgen te horen. Blijft de vraag met wat voor doel Theo Huttinga een recorder had?

Maar vergeet niet dat er ook mensen steun zochten bij de deejays aan boord als het ging om ontevredenheid van eigen uiterlijk, uiteraard met de dames voorop. Zo vond ik een brief van een Lindsay, die schreef dat ze helemaal weg was van 'die mooie Mary Osmond'. Daaraan toevoegend dat ze zich afvroeg waarom de ene persoon zo mooi was en alles had meegekregen, terwijl de ander weinig tot niets had. Zelf, zo meldde ze, was ze totaal ontevreden over zichzelf: 'Ik dien mijn haar iedere twee dagen te wassen omdat het iedere keer weer zo vet wordt. Ook heb ik vier puisten ondanks dat ik altijd schoonmaaklotion gebruik. En als ik deze brief teruglees zie ik ook dat deze slecht is geschreven. Ik

kan blijkbaar niet mooi schrijven als ik aan het moppen ben. Bovendien dien ik ook de nodige tijd aan mijn huiswerk te besteden.' Ze sloot af met de opmerking dat ze van Graham verwachtte dat deze haar zou terugschrijven. Daarvoor had ze een aantal IRC's ingesloten.

International Reply Coupons werden wereldwijd ingevoerd om portiekosten in een ander land te kunnen bekostigen. Wilde je bijvoorbeeld informatie betreffende een bepaald product van een onderneming uit het buitenland, dan stuurde je een IRC mee om te bevorderen dat je antwoord zou krijgen. Ook was het gebruikelijk dat, wanneer je een ontvangstrapport instuurde naar een buitenlands radiostation, je een IRC instuurde. Want de DX'er wilde graag een QSL kaart ontvangen, waarop door een technicus van een radiostation het ontvangen van het ontvangstrapport werd bevestigd. Heden ten dage wordt in vele landen gebruik gemaakt van het meezenden van 1 dollar biljetten als men antwoord wenst.

Natuurlijk waren er ook talloze brieven van luisteraars die zo dicht bij het station wilden komen en vragen gingen stellen hoe men aan boord kon komen om een radioprogramma mee te maken. Opmerkelijk is dat dergelijke vragen niet werden beantwoord en zelfs werden doorgestreept in de brief zodat, tijdens de behandeling in de programma's, in de shows niet de fout kon worden gemaakt dat men op dit onderwerp inging. Bijvoorbeeld als in een brief, die op 12 augustus 1973 in Brookwood in Surrey werd geschreven door John Gording. Wel werden de volgende vragen beantwoord: 'Ik vraag me af of je ook de informatie, die beschikbaar is, kan verstrekken over het zendschip en het daarbij behorende radiostation. Ook wil ik je verzoeken aan de mensen op het kantoor mij enkele stickers en posters te sturen. Ook is er de vraag of het RNI souvenirboek nog voorradig is en of deze misschien ook in de boekhandel in Engeland te koop is.' Afsluitend vroeg John Gording een verzoekplaat aan en wenste iedereen binnen de organisatie het beste en vooral goede gezondheid toe. Aangenomen mag worden dat het verzoek om informatie voor bezoeken aan boord van de MEBO II niet mocht worden beantwoord door de deejays. Onderstaand fragment geeft duidelijk aan dat

John meerdere malen de vraag had gesteld en ook bij deze poging nul op rekest kreeg gezien alles werd doorgestreept en dus niet werd behandeld door Graham Gill.

Schooljuffen waren ook vlijtige schrijfsters naar de uitzendingen van RNI. Zo was er in augustus 1973 een brief binnengekomen van Miss Hillary Norris, die ik afsluitend in deze aflevering wil aanhalen. Ze kwam uit Noord Ierland en vertelde vol vreugde dat ze met een groep van 47 teenagers een drie weken durende vakantiereis hadden gemaakt naar Nederland en ondermeer bezoeken hadden gebracht aan Kapelle, Wemeldinge en Schore: 'We vonden de Nederlandse mensen erg vriendelijk en gastvrij. Vele nieuwe vrienden zijn er op deze manier gemaakt. We waren dan ook erg bedroefd toen we weer vertrokken. Iedere dag reden we met onze bus van plaats tot plaats en de radio schalde door de bus. Hoewel we de deejays niet konden verstaan draaiden ze hele mooie muziek, die we hier in Noord Ierland niet op de radio horen als: Redbone, 'Bella Italia', 'Angeline Sex Machine' en 'Do you love me', de huidige nummer 1 in Holland. Deze nummers zijn noch op de Britse radio noch op Radio Luxembourg te beluisteren. Sinds ik RNI in Nederland heb beluisterd heb ik hier geprobeerd af te stemmen, hetgeen me na middernacht lukt. Helaas, in de programma's die ik tot nu toe heb gehoord waren, uitgezonderd 'Do you love me' geen van de platen te horen, die overdag werden gedraaid. Ik weet zeker dat wanneer je die songs ook regelmatig gaat draaien je meer en meer fans zult krijgen. Maar ik kan je zondermeer beloven dat ik vanaf nu een luisteraar voor het leven naar RNI zal zijn. In de volgende aflevering meer van een andere juf. (Zie pagina 20)

HANS KNOT

**Delmare
reünie**

Musiek, media- en andere herinneringen

**Berichten van een
halve eeuw geleden**

Het was in Hongarije een prettig weerzien van Jan Kat (56), Leendert Vingerling (54) en Gerard van Dam (62). De radio Delmare steunpilaren van weleer ontmoetten elkaar vorige week eindelijk eens 'oog in oog'. Jan en Leendert hadden elkaar sinds 1987 niet meer gezien.

Het werden lange dagen met natuurlijk veel gesprekken over vroeger. Maar de tijd staat niet stil en daarom werd er ook veel aandacht geschonken aan de Bedrijfs-activiteiten van Gerard. Hij is nu de inspirator van een verkoop- en verhuurbedrijf van huizen en runt een bouwbedrijf.

Gerard van Dam (foto) heeft in de zeezender-historie een belangrijk aandeel gehad. Hij was de v o r rader bij Dick Roos

voor radio Noordzee, bracht de Mi Amigo weer terug op zee, zorgde voor de uitrusting van de Jeanine van radio Atlantis en haalde met de vier radioschepen van Delmare de voorpagina's van de kranten.

Kortom een groot man, die veel geprobeerd heeft, maar helaas ook vele mislukkingen en tegenslagen heeft meegemaakt. Een man die nu met enige verbittering terugkijkt op dat bewogen zeezenderverleden. Een verleden dat in zijn 'perceptie' vooral werd gekenmerkt door mensen die hem een loer hebben gedraaid.

Gelukkig zijn er ook fijne momenten geweest, maar het had een groot succes kunnen worden als een ieder zich aan zijn woord zou hebben gehouden.

Tijdens het bezoek is er een video-opname gemaakt, die nog bewerkt moet gaan worden. Het is naar mijn overtuiging het laatste interview dat Gerard heeft willen geven. Het gesprek vond plaats op een plek waar Gerard geregeld komt. Een stil hofje bij een Servische kerk tussen broeders met baarden en zusters die walnoten kraken...

tekst en foto: **LEENDERT VINGERLING**

Als je een willekeurige persoon, die geïnteresseerd is in de radiobeleving en woonachtig is in Nederland, de vraag stelt welke gebeurtenis voor hem of haar op radiogebied te binnen schiet betreffende 1960, dan zal heel vaak worden genoemd dat Radio Veronica dat jaar haar eerste uitzendingen beleefde vanaf het zendschip de Borkum Riff, verankerd voor de Nederlandse kust in internationale wateren. Eerder dit jaar werd op twee manieren het '50 jarig feestje' gevierd door middel van een bijeenkomst van oud medewerkers en oud luisteraars. Een andere bijeenkomst, georganiseerd door het huidige Radio Veronica met oud medewerkers van Radio Veronica en die van de VOO, destijds de voortzetting als publieke omroep, werd een paar dagen later gehouden. Maar er gebeurde natuurlijk veel meer in ons medialandschap en ver daarbuiten. Hans Knot bekijkt met u de belangrijke en minder belangrijke ontwikkelingen van een halve eeuw geleden.

Verwacht in dit verhaal geen diepgravende achtergrondverhalen over radiostations, televisieprogramma's of interviews met betrokken personen. Ik wil slechts een groot aantal korte 'nieuwtjes van destijds' neerzetten om een beeld te geven van een halve eeuw geleden. Zo werd in januari in een persbericht bekend gemaakt dat zich in Amerika al meer dan 50.000 mensen hadden aangemeld bij de FCC, de Federal Communication Commission, om een vergunning te krijgen voor het in bezit hebben en het gebruiken van zogenaamde Citizen Band zendertjes, waarmee men zowel kon ontvangen als zenden. Per dag kwamen er destijds 280 aanvragen binnen bij de FCC. Het merendeel van de aanvragers ging, na het verkrijgen van de licentie, gebruik maken van een walkie talkie. Een woordvoerder van de FCC stelde wel dat de enorme aanwas aan licentia aanvragen de commissieleden wel tot nadenken had gezet en men overwoog om per verbinding een tijdslimiet aan te kondigen om op die manier een onnodige chaos in het etherverkeer te voorkomen.

In Frankrijk begon het jaar 1960 niet als verwacht. Regelmatig was er in het laatste kwartaal van 1959 in de toen bestaande media bekend gemaakt dat per 1 januari het tweede televisienet in Frankrijk, hoewel slechts in een deel van het land, actief zou worden. Het feestje ging niet door

daar de inwerkingtreding niet gerealiseerd kon worden vanwege financiële problemen. De Franse regering had een bedrag van 60 miljoen Fr Franken toegezegd maar op de een of andere manier kon het geld niet op tijd vrij gemaakt worden voor de realisatie van het

tweede televisienet. Wel waren er al proefuitzendingen op kanaal 9 maar die werden stopgezet. De reden was dat de uitzendingen stoorden op andere uitzendingen.

In de maand januari was er een zware opstand onder gedetineerden in de gevangenis van Westfield in de Amerikaanse staat Connecticut. Het bleek tijdens de oproer dat de gedetineerden over uitstekende communicatieapparatuur beschikten, zodat alle bewegingen van de tegenstanders, in dit geval de bewaking, vroegtijdig kon worden gesignaleerd. Nadat de opstand was onderdrukt werden in diverse cellen kleine zendertjes gevonden die gebruikt werden voor ontvangst van signalen via de transistorradio's, die de gedetineerden wel in hun cel mochten hebben. De zenders waren van ultra laag vermogen waardoor het uitgezonden signaal niet buiten de gevangenis was te ontvangen.

Een land als Libanon stond in 1960 aan de ontwikkeling van de televisie. Op zeer beperkte schaal werden er uitzendingen verzorgd en voor ontvangst was men afhankelijk van televisietoestellen die dienden te worden geïmporteerd vanuit het buitenland. Begin 1960 werd bekend gemaakt dat het land in het jaar 1959 3500 toestellen had geïmporteerd en dat men hoopte dit aantal spoedig op te voeren tot 6000 exemplaren. Waarschijnlijk zijn de ingevoerde toestellen van het merk 'Philips' geweest.

In Nederland werd in 1959 een jacht gebouwd onder de naam 'Aljazi', hetgeen een Arabisch woord is voor 'alles volmaakt'. Dit grote plezierjacht was gebouwd in opdracht van sjeik Khalifa Alkhalifa uit Bahrein. Begin 1960 werd bekend dat

Philips uit Nederland niet alleen had gezorgd voor de installatie van zeer moderne zender en ontvanger voor communicatie, maar het ranke schip ook had uitgerust met de meest moderne snufjes op het gebied van stereo. Diverse radio-ontvangers en televisies waren geplaatst, waarvan een van de televisietoestellen de mogelijkheid had aangesloten te worden op een camera. De camera was draaibaar gemonteerd op het dak van de stuurhut en kon worden ingesteld middels een afstandsbediening om zo binnen in het schip de gemaakte beelden te kunnen bekijken.

Inmiddels maakte de directie van Sony in Japan bekend dat men na de ontwikkeling en het op de markt brengen van transistorradio's voor AM ontvangst, naarstig aan het werk was gegaan om andermaal een nieuw product te ontwikkelen. Met blijdschap werd kennis gegeven van het spoedig op de markt komen van de TFM 121 (foto). Het toestel was dus, naast de mogelijkheid van AM ontvangst, geheel geschikt gemaakt voor ontvangst van FM sig-

nalen. Een telescoopantenne van 7,6 cm in lengte was bevestigd aan het toestel.

Radio Luxembourg liet haar signalen in Europa versterken door begin 1960 een nieuwe 250 kW zender in gebruik te gaan nemen. Officieel was het aan de directie van het station in The Grand Duchy toegestaan een maximaal vermogen van 100 kW te gebruiken. Dit was vastgelegd in het zogenaamde Kopenhagen frequentieplan. Maar, zoals bij vele stations destijds gebruikelijk, trok men van de regelgeving in Luxemburg niets aan. De zender werd ingezet voor de uitzendingen op de '208' en was opgesteld in het zendercentrum te Junglisten (foto). Het station dat in 1933 al via de lange golf te beluisteren was, gebruikte in 1960 ook een nieuwe zender voor de lange golf uitzendingen, dat met een vermogen van liefst 700 kW.

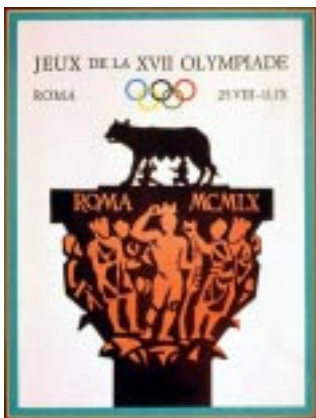
De Europese Omroep Unie (Union Internationale de Radiodiffusion European) maakte in februari bekend dat men weer uitbreiding had gekregen van deelnemende lan-

Centrale regelkamer EBU

den binnen het verbond. Volgens de toen recente cijfers ging het inmiddels om 26 landen die een lidmaatschap waren aangegaan binnen Europa. Tevens waren er verbanden gesloten met landen die destijds gelieerd waren aan Europese landen. Daarbij valt te denken aan Ceylon, Australië, Congo, Burma, Ghana, Jamaica, Canada, Algerije, Nieuw Zeeland, USA en Zuid Afrika.

Ook kwamen er cijfers naar buiten als het ging om het totaal aantal geregistreerde televisietoestellen in het toenmalige Oost-Duitsland. In februari werd gemeld dat men 502.644 toestellen had geregistreerd. Het aantal luisteraars stond dat jaar in het Oostblokland op 5.432.244. Ter vergelijking kan ik melden dat in Groot-Brittannië destijds al meer dan 10 miljoen kijkers waren geteld.

1960 is voor mezelf het jaar dat er voor de eerste keer intensief werd gekeken naar de Olympische Spelen, hoewel een groot deel bestond uit zogenaamde Tele Recording. Dat betekende dat verslaggeving op recorders werd vastgelegd en vervolgens de opgenomen beelden per vliegtuig werden verspreid

naar de verschillende landen voor uitzending. En zo zag

ik de prachtige prestaties van bijvoorbeeld Wilma Rudolph (foto) in het atletiekstadion van Rome in zwart wit op onze Erres televisie v o o r b i j - komen. In het Olympisch dorp was men voor die tijd goed uitge-

rust. Echt, niet lachen, want er waren 200 radio- en 150 televisietoestellen geïnstalleerd waardoor sporters, organisatiepersoneel en journalisten gezamenlijk op verschillende plekken konden luisteren en kijken. Op die manier kon men de wedstrijden, die op 20 verschillende plekken werden gehouden, volgen op toestellen van onze eigen Philips, waarmee een levering- en sponsorcontract was getekend.

Velen zullen vreemd kijken bij het lezen van het volgende bericht want de FCC meldde in 1960 dat in bergachtige gebieden in het westen van Amerika bijna duizend clandestiene satellietzenderzenders ingezet waren om kleine plaatsen, in de dalen, waar rechtstreekse ontvangst van televisiesignalen onmogelijk was, toch de signalen van de televisiezender actief in de directe omgeving, ontvangbaar te maken. Eigenlijk had het woord 'satellietzenderzender' echter niets te maken met de latere satellieten. Nee, het waren miniatuurzenders die ingezet werden op hoge punten om het signaal van het televisiestation te ontvangen en vervolgens het signaal uit te zenden op een ander televisiekanaal dan waarop men het signaal had ontvangen.

Maar echt vreemd was bovenstaand bericht niet, want er werd al volop gesproken over de mogelijkheden in de toekomst een wereldwijd radiocommunicatie- en mischien wel televisienet op te zetten door het gebruik van satellieten. Diverse comités hadden zich in Amerika er al over gebogen en er waren alvast twee conclusies getrokken De industrie zou in staat zijn de nodige goederen te leveren voor de benodigde installaties. Financiën zouden in eerste instantie worden beschikbaar gesteld door de regering, waarna ook de industrie zou gaan bijdragen. Wel werd er gesteld dat het op den duur een kwestie van particuliere investering diende te worden, om het net uit te breiden. Woordvoerders van de NASA en de industrie, die vele malen vergaderden, kwamen met de mededeling dat het exploiteren van satellieten voor radio- en televisiecommunicatie op afstand, in de toekomst zeer rendabel zou worden, maar dat vooraf zeer grote financiële injecties in het programma dienden te worden gestoken. Technisch gezien had men ook al een idee, namelijk het lanceren van 24 plasticke satellieten die zodanig in een baan rond de aarde zouden worden gebracht waardoor instabiele trajecten konden worden gedekt. Een financieel plaatje voor dit project was ook al gemaakt en men dacht dat 15 tot 20 miljoen dollars voorlopig voldoende zou zijn voor realisatie. Verder dacht men nog enkele miljoenen nodig te hebben voor de gebouwen die gebruikt dienden te worden voor transmissie en ontvangst. De satellieten zouden een positie op 1600 kilometer van de aarde dienen te krijgen. Wel, het heeft nog meer dan twee decennia geduurd voordat echte satellietradio een kans kreeg en overdracht van televisiebeelden werd in de jaren zestig nog gerealiseerd. Dit echter alles met investering van veel hogere bedragen dan eerder werd voorspeld.

Het volgende bericht zou anno 2010 de kranten niet meer halen omdat de genoemde activiteit destijds in 1960 wel opmerkelijk was maar door de voortschrijdende techniek al lang is achterhaald. In West-Duitsland werd op Baumberge, ten westen van Münster, een nieuwe UFV-TV zender in gebruik genomen door de West Deutsche Rundfunk. Het signaal was te ontvangen op kanaal 18. Eerst werd de zender met laagvermogen geactiveerd en nadat een nieuwe zendmast,

met een hoogte van 150 meter, was geïnstalleerd, werd het uitgaand vermogen van de televisiezender in de zomer van 1960 opgevoerd tot 250 kW.

1960 was trouwens ook het jaar dat er met de bouw van een zenderparkje werd begonnen in Aurich, in het noordwesten van West-Duitsland gelegen. De Norddeutscher Rundfunk had opdracht gegeven tot aankoop van een terrein om daar de zender met een vermogen van 100 kW en een zendmast te plaatsen. De zender kwam ter vervanging van de uitzendingen via een zender in Oldenburg. Tenminste voor een deel van de bewoners van Ost Friesland en ook die van het eiland Borkum. In de herfst van 1960 werden de eerste testen uitgevoerd. In een deel van de provincies Groningen en Drenthe kon vervolgens, door middel van het installeren van een extra antenne, het signaal onder goede omstandigheden ook worden gevolgd. Wel diende er dan een tweede antenne te worden aangeschaft, die in dezelfde mast werd bevestigd als de ontvangstantenne voor de signalen van Nederland. In Groningen was er een aantal zaken waar men deze materialen kon kopen, zoals Firma Barth de Ridder op de Westerkade; Okaphone in de Oude Ebbingestraat en bij Crescendo Radio in de Zwanestraat.

„CRESCENDO“ RADIO
Zwanestraat 34 - Tel. 0900 2860 - C/o 6070
GEORGINOON

Voor elk wat wilt!

AANTENNES: TV antenne 50cm, kanaal 2, 4 element f 1,75
 TV antenne 50cm, kanaal 2, 3 element f 2,50
 FM antenne, zeer robuust, goede afwijking (3 en 400MHz)
 geschikt met breedbandigegeel, 2 per garage f 4,00

POTENTIOMEËTERS: Philips, goede schakelaar
 50 stuks: 1 x 2 k, 2 k, 5 k, 10 k, 20 k, 50 k, 200 k, 5 k f 2,25 - 30 stuks f 18,25 - 10 stuks f 26,-
 Per stuk 60 st. - 3 stuks f 3,50 - 10 stuks f 25,- - 30 stuks f 18,25

FITTINGEN: Afgevoerd isolator, 50 st. per stuk.
 BIERKOUDE: Perfecte aluminiumhouders 10 st. per stuk.
 DIERKOHOUDE: Spring- & lee posteleerhouders, bijzonder mooi en goede afwijking, 40 st. per stuk.
 BILGECONDENSATOREN: 1 of 100 V 50 st. - 1 of 100 V 50 st.
 GELEIDRICHELELEN: 30cm, laag 200 V 100 mA f 2,50
 N.F. TRANSFORMATOREN: 100 VA, per stuk 10 st.
 DOORVOERCONDENSATOREN: 200 pF, per stuk 10 st.

ENTRIES: met veel afzichte parteen, per stuk 5 st., per 10 stuks 40 st., per 30 stuks f 4,-
 per 100 stuks f 7,50

WEDROM WERSTANDE: 200 g 1 W in zakje met 5 stuks 30 st.
 2000 g 1 W in zakje met 10 stuks 30 st.
 LITZERBAAD: per maat, per liter met 100 meter f 1,00
 WAAKROESTERS: Vuurvast, zeer bekend merk, 40 liter inhoud, afgevoerd met 10 st. W.V. onderdelen, met gedrukte voedingslijnen, vresse omsch. met vresingear en tijdskleefstof, 2 per garage f 100,-

SCHAKELAPPARAAT TABER: Uitstekende afwijking in de kleine bestuursvoed, draaivert, robuust, draagbaar, zilvergrijs en beige/rood. Gemiddeld met dubbel greukle zeer mooie plaats, uitstekend met zeer fijn merk, eerste klas afwijking op klein, per stuk f 3,00

THINLEAD: soort en lengte 200 g, per meter 10 st.

PHILIPS UITGAANGSTRANSFORMATOREN: groot 700 g, sec. 2, vermogen 6 watt, geschikt voor 0,5A, per stuk f 5,00

BLOED: 7 = 8 of, 10000 v f 1,00 - 24 = 8 of 200 v f 1,50 - 10 = 10 of 20000 v f 1,50

MICROFOONKLEBAARD: afgevoerd f 1,00

DOORVOER ISOLATOREN: draagcapaciteit 200 V f 0,75

SMALLE PICUP ARM: Fourfold, onder element f 1,50

ZAKLANTAARNS: Chrom, bekpaal f 0,50
 Plastic, een lak f 0,50, in rood, groen en blauw

HOOFDSTREFOCEN: 1 = 200 g, een goed merk, Royal f 0,50

RECONDERSPOELEN: 8 en 10 cm, 4 f 0,50

ZAAKGREUGELS: met rood bevel, best, zonder ring 20 st.
 HANDE RADIOAPP, dubbel en hult f 1,75

TV TABER: uitbreiding, bekpaal afgevoerd en draagbaar bevestigd, met geschikte voor 30 cm TV apparaten f 1,00

RECONDERS TAPES: markt Sonic tape, 200 m breed, 15 cm w f 1,00

Met stereo werd al vroeger geëxperimenteerd en werd veelal gezien als een grote uitvinding dan die van de

„Scotch“ tape's 150
polyester draager

Met de beste vresbestendigheid zijn er meer te maken
 geschikt voor temperatuur en vochtveranderingen
 De beste polyester draager breed a 20% meer
 geschikt, met de nieuwe type 100 (reproductie van
 voor hoge frequentie) laatste zonder vresingear.

Verlichting is de
 24 meter (900 ft.) gewicht 200 g
 en 60 meter (1800 ft.) gewicht 400 g
 Glaslijf geprepareerd

3M
The 3M Scotch
BRAND

Importeur
ENVELO - HOLLAND N.V.
 Blandendijkade 30B,
 Amsterdam - W.

radio zo'n vier decennia eerder. In maart 1960 brak bij ons het bericht door dat in Amerika werd geëxperimenteerd met het ontwikkelen van een band-afspeler van stereo-opnamen. Deze vonden plaats in de fabriek van Minnesota Mining Manufacturing Comp., bij ons ondermeer bekend van de Scotch tapes. Het onderzoek vond plaats in samenwerking met CBS Labs. Men had daartoe een soort van cassette afspelapparaat geconstrueerd, waarbij het mogelijk was een groot aantal cassettes automatisch achter elkaar af te spelen. Denk aan het effect van het achter elkaar draaien van grammofoonplaten in een jukebox. Terugspoelen van de banden gebeurde, tijdens dit experiment, zonder menselijk ingrijpen. Daadwerkelijk tot invoering van dit systeem is het nooit gekomen.

De wereldwijd bekende firma Sony stond in 1960 nog redelijk onderaan het radiofirmament in Europa. Uiteraard werd de Aziatische markt behoorlijk beheerst maar in Europa waren merken als Grundig en Philips de absolute marktbeheersers. De Japanse directie legde een aantal werkbezoeken aan Europa af en men kwam tot de conclusie dat het beste een eigen fabriek voor de productie van radio's en televisies in Europa kon komen. Men vond uiteindelijk een geschikte plek in het Ierse Shannon. In januari 1966 werd het bedrijf, waar 100 medewerkers waren aangesteld, al weer gesloten. Productie op de Aziatische markt bleek aanzienlijk goedkoper te zijn. Per maand werden er in die periode ondermeer ongeveer 3000 radio's geproduceerd. Wel was het een voordeel dat de export van toestellen binnen Europa goedkoper was dan het vervoer vanuit Japan.

Op 10 mei 1960 werd de installatie in de zendmast, opgesteld in het Drentse Smilde, officieel geactiveerd. Hierdoor werd het voor de bewoners in Noord Nederland eindelijk mogelijk om een redelijke ontvangst te rekenen als het ging om de programma's uitgezonden via Nederland, het enige televisienet dat destijds actief was. Eigenlijk was in 1959 de mast, met een hoogte van 303,5 meter, al in gebruik genomen maar konden alle technische zaken niet optimaal worden afgerond. De constructie was opgebouwd uit beton en staal en staat

Met een druk op de knop werd de tv-toren in Smilde in gebruik genomen

welijks mogelijk was, daar er maar een kanaal te ontvangen was. Het zou jaren duren alvorens een geavanceerde versie op de markt zou komen. In Amerika was tegelijkertijd het eerste experiment geweest met kleurentelevisie. Een zogenaamd dummy apparaat voor magnetische registratie van televisiebeelden werd geleverd aan de Japanse nationale televisie maatschappij NHK.

In het mei nummer van Radio Bulletin stond een heel klein fotootje afgedrukt waarop het toekomstbeeld werd getoond. Het ging om een afbeelding van een RCA televisie met daarnaast een grote spoelenrecorder, waarmee de mogelijkheid geschapen was op experimentele wijze in de huiskamer bepaalde televisieprogramma's vast te leggen om die op een later begeerd tijdstip af te kijken (zie foto). Een woordvoerder van RCA verklaarde zelfs dat men in gedachten had opgenomen programma's te gaan dupliceren waardoor ze eventueel in de verhuur zouden kunnen in de toenmalige toekomst. Wel werd opgemerkt dat het nog vele jaren zou duren alvorens de consument een dergelijke beeldrecorder kon bekostigen. Zelfs de toen bestaande omroepverenigingen in Nederland maakten duidelijk dat het nog veel te duur was om dergelijke apparaten te gaan inzetten.

eigenlijk in Hoogersmilde, dat destijds onder de gemeente Smilde viel. Het onderste deel is 82 meter hoog en is gemaakt van gewapend beton. Daarbovenop werd een stalen toren gebouwd. Aan het hoogste deel van deze stalen mast zijn de radio en televisie zendantennes gemonteerd. In het bovenste deel van de betonnen toren bevinden zich de ruimtes waarin de radio en tv zendapparatuur is opgesteld. De zogenaamde zender eindtrappen zijn met coax kabels verbonden met de zendantennes. Deze toren is met een aantal tui-kabels verankerd. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de mast in Markelo was er op de televisietoren in Smilde geen ruimte ingericht voor FM zenders en antennes. Voor de verspreiding van die signalen waren er in Irnsum en Hoogezand speciale zendmasten gebouwd. De officiële opening in Smilde vond plaats in aanwezigheid van leden van de Radioraad, Nozema, PTT en NTS en werd verricht door de commissaris van de Koningin in Drenthe en er volgde een speciale uitzending met tal van activiteiten vanuit Zuidlaren, verzorgd door medewerkers van de Regionale Omroep voor Noord en Oost, de RONO.

Opmerkelijk als het gaat om technische nieuwtjes in het jaar 1960 is de mededeling dat Grundig bij de nieuwste televisieontvangers een heel kleine afstandsbediening leverde waarmee zowel het volume van het geluid als wel de helderheid kon worden geregeld. Met een derde knop op de afstandsbediening kon een ander kanaal worden gekozen. Hoewel dit laatste bijna niet tot nau-

In de maand september 1960 werd, zoals gebruikelijk rond die tijd in het jaar, in Earls Court Centre in de gelijknamige wijk in Londen, de jaarlijkse Radio Show gehouden. Dit grote tentoonstellingscomplex bestaat anno 2010 nog steeds, hoewel er plannen zijn het na vele decennia te sluiten en er luxe appartementen neer te zetten. In 1960 was wel een heel rare vorm van promotie te vinden op de tentoonstelling. Een onderzoek had uitgezonden dat steeds meer radioluisteraars liever zelf muziek gingen maken dan luisteren naar de radio of hun eigen grammofoonmuziek. En dus besloten twintig verschillende leveranciers van piano's ruimte in te huren op Earls Court om hun producten tijdens

de Radio Show te promoten. In totaal stonden er rond de 150 piano's opgesteld. Nergens is te vinden of de omzet in piano's in 1960 was gestegen.

De eerste plannen te komen tot lokale radio in Engeland werden ook in 1960 geopenbaard. Het idee was om in een honderdtal steden en grote plaatsen een dergelijk radiostation op te zetten, waarbij twee programma's tegelijk zouden kunnen worden uitgezonden, zonder dat daarbij de frequenties van de landelijke BBC stations zouden worden gestoord. Het idee was laagvermogen zenders in te zetten en meerdere stations ook te laten uitzenden via het bestaande draadomroepsysteem.

In augustus 1960 werd bekend dat er op dat moment, aldus een recente telling, in de VS 42,5 miljoen huishoudens over een eigen televisie beschikten, wat een groei betekende ten opzichte van dezelfde periode in 1959 van 1,2 miljoen toestellen. Een ander bericht uit de VS meldde, zonder een aantal aan te geven, dat meer dan de helft van de in de VS verkochte transistorradio's, in het daaraan voorafgaande jaar, van Japanse makelij was. Wel werd er gemeld dat het totaal aantal verkochte radiotoestellen over de 16 miljoen exemplaren was geweest. In de Sovjet-Unie kwam de productie van televisietoestellen ook goed op gang want men meldde dat in 1960 rond de 800.000 toestellen van de lopende band zouden komen, wat een stijging van 36% zou zijn ten opzichte van de productie in het jaar 1959.

TV-antennes in Rusland, 1960

Een televisiezender van 500 Watt van Philips type SB131, werd in het najaar geïnstalleerd in opdracht van TeleCuraçao op het gelijknamige eiland en tevreden was men zeker toen bleek dat de signalen ook nog eens goed waren te ontvangen op Aruba en Bonaire en er tevens ontvangtrapporten binnenkwamen vanaf het vasteland van Zuid-Amerika, te weten vanuit Venezuela.

De Wereldomroep liet ook duidelijk van zich horen toen de heren van de NRU, de Nederlandse Radio Unie,

met een plan kwamen waarin voorgesteld werd de programma's van de Wereldomroep niet langer te laten financieren uit de inkomsten van de kijk- en luistergelden, ook wel de omroepbijdrage genoemd, maar deze kosten te laten betalen uit een regeringspotje. Bij de Wereldomroep zag men niets in het idee daar de onafhankelijkheid van de Wereldomroep op die manier in het buitenland anders zou worden bekeken. In ons land had in 1960 vrijwel ieder gezin een radiotoestel in het bezit, er werd zelfs gesproken over een verzadiging. Dit laatste dienen we met een korreltje zout nemen want de officiële cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek gaven aan dat er in ons land in 1960 2.541.000 radiotoestellen in gebruik waren. Afsluitend weten we wel beter te melden, want er kwam een enorme voorraad aan transistorradio's in de winkels die volop werden gekocht en daarmee werd ondermeer het signaal ontvangen van Radio Veronica, dat nog jaren lang ons met veel plezier radioprogramma's zou voorschotelen vanaf hun zendschip verankerd in internationale wateren op de Noordzee.

HANS KNOT

Bronnen:

www.Radio-TV Nederland.nl
Freewave Media Magazine Archief

Radio Bulletin 29ste Jaargang

Knipselarchief Hans Knot

FM in Engeland

Met de wens van de Britse overheid om de ontwikkeling van digitale radio te versnellen, groeide de vrees dat de FM uitzendingen definitief veroordeeld waren te verdwijnen. De minister van Cultuur, Ed Vaizey, sprak echter geruststellende taal. Digitale radio wordt dus vanaf 2015 in Engeland geïntroduceerd. Zo houdt de politicus vast aan de krijtlijnen van het beleid die eerder door de Labourregering waren uitgezet. Meer nog, de uiteindelijke omschakeling komt er wanneer 50% van de bevolking over de nodige technische faciliteiten beschikt. Bovendien moeten er dan signalen zijn dat de analoge luisteraars duidelijk in de minderheid verkeren. Ook het aanbod moet voldoende aantrekkelijk zijn zodat men zonder problemen de overstap kan maken.

Tussenstand

De minister maakte tussendoor een eerste balans op. 11 Miljoen specifieke radiotoestellen gingen over de toonbank terwijl 24% van de bevolking de nieuwe mogelijkheden enthousiast verwelkomde. Vandaar zijn hoop dat de verkoop tijdens de komende jaren een steile vlucht zal nemen. De ontwikkeling van de aangepaste autosets voor de Engelse weggebruikers belandde na een stroef begin in een stroomversnelling waardoor in 2013 de digitalisering eindelijk kan starten. Ter afron-

(lees verder op pagina 22)

Ook in deze aflevering weer de nodige leuke tips:

Zo meldde een zekere Kees dat er een nieuw station actief is met programma's gericht op de gehele wereld. Deels via de korte golf te ontvangen maar ook via internet: www.radiobatavia.tk

Er is een nieuwe song over Radio Caroline uitgekomen dat door een Schotse groep is opgenomen. Voor meer info: www.anotherformofrelief.com/2010/06/11/bubblegum-lemonade-carolines-radio

Een andere site die interessant is, vermeldt heel veel stations die in Nederland actief zijn met daarbij uiteraard de nodige links om ze te kunnen beluisteren: www.allradio.nl

Rob Veld is niet alleen een trouwe volger inzake alles wat met de geschiedenis van de landpiraten in Nederland heeft te maken maar hij speurt ook naar het nodige nieuws inzake deze alternatieve vorm van radio in het buitenland en tipte de volgende internetsite: www.radiobrandy.com/radiocampus

In de zomer was er een leuke reportage te zien op de regionale televisie in Friesland over de activiteiten van Radio Waddenzee. Uiteraard via internet alsnog te bekijken: www.youtube.com/watch?v=IKLxcSQj1r8&NR=1&feature=fvwp

In Ierland denkt men de goede naam van de toenmalige Radio Nova ongevraagd te kunnen hergebruiken voor een nieuw commercieel project: www.irishtimes.com/newspaper/finance/2010/0722/1224275195411.html

Alan Bailey, voormalig technicus bij Radio Luxembourg, heeft zijn internetsite over het station weer aardig bijgewerkt, met ondermeer nieuwe fragmenten en foto's www.208itwasgreatradioluxembourg.co.uk

Informatie over de huidige loopbaan als zangeres van de ex Caroline en Luxembourg deejay Judy Murphy kan worden gevonden op: <http://web.ukonline.co.uk/a.sebastianscott>
www.amazon.com/September/dp/B001HAIHC0?tag=vglnc-c9-20

"Beste Hans, Hierbij wat foto's van Radio Waddenzee bij of in het Finstergat. Dit blijkt vlak buiten Harlingen te liggen. Dit alles ter gelegenheid van de Harlinger visserijdagen in augustus 2010. Een deel van de foto's is gemaakt vanuit de stad zelf bij de pier waar de boten naar Terschelling en Vlieland vertrekken. De rest is gemaakt vanaf de dijk die om de industriehaven ligt. De boot ligt zo dichtbij de dijk dat je er als het ware naartoe kunt zwemmen. Ik heb het maar niet geprobeerd..... Het woei behoorlijk, maar de Jenni Baynton ging niet echt op en neer en lag rustig op het water. De regen was net opgehouden te vallen. Het signaal vlakbij de boot was erg dof en wat overgemoduleerd, maar verder van Harlingen af was het helder. Dat was vorige keer ook zo toen ze bij Griend lagen. Tot zover even. Tot de Radiodag. Dat belooft weer mooi te worden!"

tekst en foto's: **THEO BAKKER**

(vervolg van pagina 20)

ding kwam de politicus nog even terug op de redding van BBC 6 Music. Hij loofde de moed van de BBC om de geplande beslissing tot bezuinigen terug te draaien. Zeker omdat de openbare omroep aan een waardevol digitaal platform sleutelt waarbij de aanwezigheid van een alternatief station zeker niet mag ontbreken.

gestart. De presentator (foto) diende wel water in zijn wijn te doen. Zijn salaris daalt met 20%. Toch blijft hij met 494.000 pond één van de beter betaalde medewerkers bij de BBC.

Veranderingen

De Zuid Britse bevolking beleefde eind juli één van de meest ingrijpende wijzigingen in het radiolandschap. Vijf lokale stations gooiden afgelopen vrijdag rond de middag gezamenlijk de handdoek in de ring. 2CR en Ocean FM werden door Global Radio onder de vlag van Heart South Coast verenigd. The Quay, The Saint en Win 107.2 kwamen onder hoede van de maatschappij Celador Radio Broadcasting, die meteen het kleinere netwerk The Breeze startte. Een cocktail van easy-listening, nieuws, sport en informatie gericht op de doelgroep tussen 45 en 60 jaar moet zo snel mogelijk de weg naar het succes vinden. Vooral het in Groot-Brittannië heilige voetbal zal ongetwijfeld een prominente plaats in de programmering bekleden. Dat is niet zo verwonderlijk daar de stations The Quay en The Saint in een recent verleden eigendom van de clubs Portsmouth en Southampton waren.

Regionaal gezien

Terwijl de grotere radiogroepen flink bezuinigen, ijveren de kleinere investeerders voor regionale initiatieven. Zo wil Celador Broadcasting met The Breeze uitpakken. De eerste stap vormde de recente overname van The Quay, dat eigendom van het net uit de Premier League gedegradeerde Portsmouth was. De studio's verhuisden naar hetzelfde gebouw in Southampton waar het zusterstation The Coast vertoef. Om de gewenste dekking te optimaliseren, zal The Breeze bij de start de twee door Radio Play gebruikte frequenties, namelijk 107,8MHz en 107,2MHz gebruiken. Daarbij focust men

zich op de doelgroep tussen 40 en 59 jaar waar-

bij easy listening en 'classics' aanbod komen. Na de lancering komt er een grootschalige marketing-campagne, die het mininetwerk de nodige bekendheid moet opleveren.

Minder activiteiten

De groep rond RTL blijft de activiteiten in Engeland ontmantelen. Zo wisselde recentelijk het voormalige Channel 5 van eigenaar. Het televisiestation, dat ooit analoog op 30 maart 1997 startte, deelde door het economisch slechte klimaat in de financiële malaise van het land. De inkomsten voldeden, ondanks behoorlijke marktaandeelen, niet aan de gestelde verwachtingen. De al ingevoerde besparingen tijdens de voorbije twee jaar leidden tot verregaande herschikkingen. RTL besloot daarom om definitief als aandeelhouder af te haken. De bank JP Morgan, in het verleden ook bij diverse transacties rond het inmiddels opgeheven F1-team Arrows betrokken, onderhandelde met diverse kandidaat-overnemers. De keuze viel uiteindelijk op 'Northern & Shell' van de zakenman Richard Desmond. De Luxemburgse maatschappij, die in het verleden met Radio Atlantic 252 probeerde om de Britse radiomarkt te veroveren, ontving 125 miljoen euro.

Toch een verlenging contract

De langst lopende ontbijtshow bij BBC Radio One krijgt toch een verlengstuk. Na moeilijke onderhandelingen stemde Chris Moyles in met een contractverlenging voor één jaar. Wat in 2004 als een loodzware uitdaging begon, groeide tot een gigantische hit uit. De jongste resultaten van het luisteronderzoek logen er niet om. Met gemiddeld 7,9 miljoen fans op weekbasis werden daarom de gesprekken voor een contractverlenging

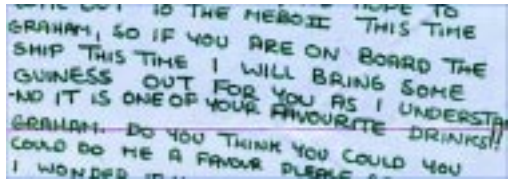
We zijn al weer aangeland bij de twaalfde duik in het archief van Graham Gill. In het begin van dit jaar 2010 kwam Graham een weekend op bezoek in Groningen om met mij te werken aan zijn boek. Hij bracht destijds een grote plastic zak met post, die hij ooit tijdens zijn radioloopbaan van luisteraars had ontvangen, mee. Een grote variatie aan brieven en kaarten, waarvan een deel de afgelopen maanden door mij aan u is voorgesteld. Begin juli was het werken aan het boek zo ver gevorderd dat we andermaal een afspraak maakten om bij de drukker de eerste drukproef te gaan bekijken. Dit betekende dat het boek binnen enkele maanden voor de fans van Graham Gill beschikbaar komt. Maar voordat we naar de drukker gingen besloot ik toch zelf een keer het archief van Graham in te duiken. In een tweetal oude koffers, die in zijn kelder zijn opgeslagen, liggen honderden, zo niet duizenden brieven, aantekeningen en andere herinneringen aan de radiostations en haar luisteraars, waar Graham in de jaren zestig tot en met tachtig van de vorige eeuw heeft gewerkt.

Het is te veel om allemaal te lezen en bovendien was er weinig beweegruimte om echt goed in de hoog opgestelde koffers te kijken. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om blindelings een grote laarzenendoos, die ik had meegenomen, te vullen, evenals een Jumbo

Hans Knot in de kelder bij Graham

regels om je welkom te heten op RNI. Ik hoop dat je het naar je zin hebt en bovendien is het goed je weer op de radio te kunnen beluisteren, want ik geniet echt van je shows, met de mooie muziekselectie die je draait. Wat denk je van de Nederlandse regering die plannen heeft ook een wet in te voeren tegen de zeezenders? Ik kan je wel vertellen dat het nieuws hierover me heel verdrietig maakte. Alleen al de gedachte dat op die manier een einde aan de uitzendingen van RNI kunnen komen. Jullie geven ons zo veel plezier en brengen niemand schade toe.' Verder op in de brief, die op 3 februari 1974 werd geschreven, ging Trevor in op een gepland bezoek dat hij die zomer wenste te maken aan Amsterdam: 'Ik zal bij die gelegenheid wat Guinness voor je meenemen want uit je programma's begrijp ik dat dit een van je favoriete drankjes is.'

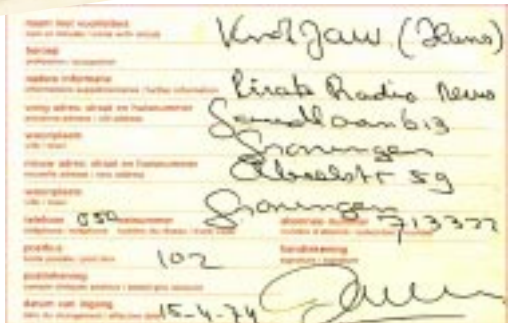
boodschappentas. Nadat we de kelder hadden bezocht gingen we naar de drukker om de nodige zaken door te spreken. Redelijk voldaan kwamen we er vandaan met de drukproef en nodigde ik Graham en Rob Olthof, de uitgever, uit om het gegeven dat het al tot een drukproef was gekomen, te beklinken met een goed glas bier in Maximiliaan, één van de betere biercafés in Amsterdam.

Tijdens een tweetal vermakelijke uren werden door Graham de nodige herinneringen opgehaald uit zijn radiobeleving. Op een bepaald moment kwam het op het onderwerp favoriete bieren en meldde hij dat zijn favoriete bier altijd 'Guinness' is geweest, daarbij opmerkend dat Ronan O'Rahilly dan wel lang niet altijd goed voor zijn personeel had gezorgd, maar dat hij er altijd wel voor zorgde dat er genoeg voorraad Guinness aan boord van de MV Mi Amigo was. Op zich een niet relevante opmerking, behalve als je dit verhaal verder leest.

Nadat we de Maximiliaan hadden verlaten en ons begaven naar de Metro gingen Graham en ik richting Centraal station, waar we afscheid van elkaar namen. Mijn trein naar Groningen, die normaal via Hilversum en Amersfoort rijdt, kon niet vertrekken gezien er een aanrijding ter hoogte van Hilversum was geweest. Snel leerde ik dat via Utrecht een andere trein naar Groningen kon worden bereikt. De klok leerde op het betreffende perron dat ik minimaal nog 35 minuten diende te wachten. Gezeten op een bank haalde ik blindelings een enveloppe uit de grote boodschappentas en begon te lezen.

De brief was afkomstig van Trevor Larkin, uit Tonbridge in Kent. Hij schreef ondermeer: 'Even een paar

Als lezer begrijp je dat ik even flink met mijn hoofd heb geschud over deze vreemde samenhang tussen de opmerking van Graham in het biercafé en de opmerking van de luisteraar in zijn brief. Door mij gelezen binnen een uur na Graham zijn opmerking. Let op want het wordt nog ongelooflijker. Ik besloot een tweede greep te nemen uit de boodschappentas en het bleek een adreswijzigingskaart te zijn die was gericht aan Graham Gill en Tony Allen, destijds beide wonende aan de Blassiusstraat in Amsterdam. Op 15 april 1974 was de kaart verstuurd en geschreven door Hans Knot, die aan beide heren meldde dat hij verhuisd was van de Goudlaan naar de Abeelstraat in Groningen. Het was een warme dag daar in Amsterdam maar de rillingen van verbazing liepen me over de rug en ik besloot het voorlopig bij de beide brieven te laten.

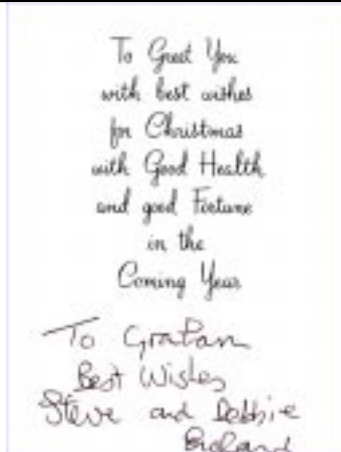
In de vorige aflevering kwam ik al een schooljuf tegen in de luisterpost en beloofde ik er nog een tevoorschijn te toveren. Wel we gaan naar 4 februari 1974 en zetten ons aan de tafel van Norah Goody in Lowestoft, gelegen in het Graafschap Suffolk. Norah is een schooljuf van middelbare leeftijd die al meerdere malen brieven had gestuurd aan de presentatoren van de Request Show op RNI, Mike Ross en Graham Gill en werd al gekscherend door beide heren de 'groovy schoolteacher' genoemd omdat zij op haar leeftijd nog brieven stuurde naar RNI. Norah wilde wel even vertellen waarom ze zo groovy was en ging dus achter de typemachine zitten: 'De reden dat je me groovy noemde had vooral te maken met het feit dat ik een lied van de groep Slade aanvroeg voor mijn leerlingen. Deze keer mag je in het programma mijn man Benjamin groeten, evenals mijn zonen - Alastair en Denzin. Ook gedag aan Tiddle de kat en Old Black Face, de familie papegaai'.

Vervolgens volgden alle namen van de collega's van Norah, waarna ze besloot met lovende woorden: 'Mag ik nogmaals melden dat ik enorm van de programma's van jullie station geniet, vooral van het programma van Mike Ross en dat van jou. Jullie spreken tot de luisteraars of het jullie persoonlijke vrienden zijn en niet alsof we achterlijk zijn, zoals sommige onpopulaire stations hun luisteraars behandelen. Wil je iedereen die het mogelijk heeft gemaakt dat RNI er is, namens mij, bedanken. Een er komt een heleboel sentiment naar boven als ik stel dat ik hoop dat RNI nog vele jaren in de ether zal blijven.' Helaas voor Norah en vele volgers van het station zou het slechts een kleine 7 maanden duren alvorens het voorgoed stil werd op de door RNI gebruikte frequenties.

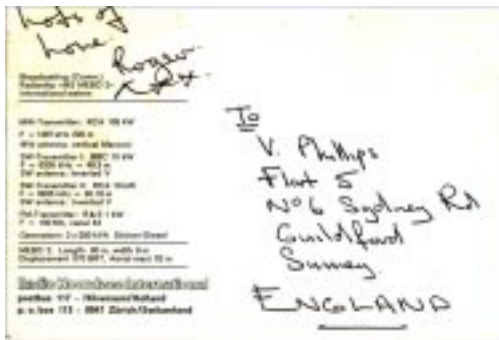

Ook aardig is het om promotionele zaken van RNI te vinden, die ik zelf nooit eerder heb gezien. Zo zat in een van de koffers een stapeltje kerstkaarten die waarschijnlijk door de deejays van de internationale service naar relaties zijn gestuurd en waarvan een deel was overgebleven en na al die decennia boven water kwam. Het is de kerstkaart met nieuwjaarswens van eind 1973 die door Brian McKenzie, Don Allen, Mike Ross, Graham Gill, Robin Banks en Robb Eden zijn verstuurd, onder het motto '220 reasons for a Happy Christmas'. Gesproken over Kerst; ik vond in de koffer ook een kaart die door een voormalige Caroline collega van Graham naar

hem aan boord van de MEBO II was gestuurd. En wel door Steve en Debbie England vanuit Deal in Kent. En luisteraar V. Phillips uit Guilford in Surrey heeft zijn of haar QSL kaart, die werd uitgeschreven door Roger Kent, nooit ontvangen. Dit om de

simple reden dat de kaart niet is voorzien van een postzegel en terecht is gekomen bij de binnengekomen post. Mocht V. Philips dit lezen dan alsnog een verificatie van de ontvangst van RNI. Helaas 36 jaar na dato.

Graham had dan wel in 1966 afscheid genomen van zijn familie en vrienden in Australië, zijn hart bleef toch bij het land van afkomst. Soms vertelde hij erover in zijn programma en in de loop der jaren is hij er een aantal malen teruggeweest. Vaak heb ik hem horen vertellen hoe hij als een verloren zoon werd ontvangen. De burgemeester van de plaats Griffith, waar Graham langdurig heeft gewoond en radio heeft gemaakt, nodigde hem na terugkomst zelfs uit voor een diner en op het radiostation waar hij eens werkte, deed hij gast-programma's.

In 'The Area News', een lokale krant in Griffith was op 30 maart 1977 te lezen dat Graham, hoewel tijdelijk, was teruggekeerd. 'Mr. Gilsenan heeft van 1955 tot en met 1965 voor 2RG in Griffith gewerkt en zich daarbij gemanifesteerd in allerlei programma's. Hij heeft intensief door Europa gereisd en is nu een deejay voor Radio Nederland, de Nederlandse Wereldomroep. Edoch omschrijft hij zijn jaren in Griffith als de gelukkigste van zijn leven. Hij sprak afgelopen maandag met ons in een huis van

een vriend en Gilsenan (41) vertelde dat hij waarschijnlijk het best bekend was in Griffith door zijn verzoekplatenprogramma's, die op de zaterdagavond werden uitgezonden, als wel zijn werk met 'The Sunshine Club'.

Hij heeft Griffith altijd gezien als een ideale plaats voor de jeugd om op te groeien. Destijds was hij lid van een aantal verenigingen zoals de 'Revue Company' en het 'Waterfall Festival Committee'. Mr. Gilsenan, die nu op de radio bekend is als Graham Gill omdat de luisteraars nooit zijn naam goed spelden, reisde – na zijn vertrek bij 2RG - door vele landen van Europa op weg naar Engeland. Hij wilde de wereld zien en zijn pleisterplekken waren ondermeer Zwitserland, Oostenrijk, Duitsland, Nederland, Italië en Griekenland. Hij werkte in Engeland gedurende twee jaar en was in dienst van twee zogenaamde zeezenders.

Toen de regering daar een einde maakte aan de uitzendingen van deze stations, werd Gilsenan een van de vele deejays die zonder werk kwamen te zitten. Hij besloot naar Amsterdam te vertrekken en werd daar manager van een heel bekende club. Gedurende die periode ontmoette hij vele bekende internationale artiesten. Nadat hij met een Nederlandse groep (The Cats) een buitenlandse tour had gemaakt, ging hij in 1975 voor Radio Nederland werken. Mr Gilsenan vertelde dat hij daar ondermeer iedere zaterdagavond een Top 40 show presenteert. Verder is hij er verantwoordelijk voor het verzoekplatenprogramma. Graham: 'Ik ben terug in Griffith op een soort van pelgrimage om wat nostalgie op te doen en wat mensen, die ik ken, op te zoeken. Ik ben tot en met vrijdag rond lunchtijd in Griffith en te bereiken op 622984'.

Duidelijk was er te weinig ruimte in de krant om het juiste verhaal van Graham en de Europese radio te benoemen. Immers had hij bij meer dan 2 radiostations gewerkt en bleef het gebeuren met RNI en Caroline, in de jaren zeventig van de vorige eeuw geheel onbehandeld. Gelukkig komt daar, met het verschijnen van 'Way back home', the Graham Gill story' duidelijk verandering in.

HANS KNOT

Manx Radio was het eerste commerciële radiostation in Groot-Brittannië en werd opgericht in juni 1964. Dit tijdens de roerige tijden met de zeezenders voor de Britse kust. En zelfs in de tijd met Radio Caroline North, uitzendend vanaf de MV Fredericia voor de kust van het eiland Man, in Ramsey Bay. De start van Manx Radio vond plaats in een caravan op een heuveltop nabij het plaatsje Onchan. En Onchan ligt dan weer in dezelfde baai als de hoofdstad Douglas. Het was in het begin net zo pionieren bij Manx Radio als bij de zeezenders. Om een voorbeeld te noemen? Een toilet hadden ze niet in de beginperiode en de behoeften dienden dus buiten te gebeuren. En dat was best lastig voor de dames, actief bij het radiostation, met name in de winter. Tjerk Oosterkamp bezocht deze voorzomer het eiland Man met twee doelen. Hij wilde de vermaarde TT Races op het eiland meemaken terwijl hij ook voor ons in de geschiedenis dook van Manx Radio en een bezoekje bracht aan het station dat al zo vele decennia actief is op het eiland.

Commerciële radio op het eiland Man was mogelijk omdat het bestuur van het eiland een zogenaamd 'self government' is. Man is zogenaamd Kroonafhankelijk van Groot-Brittannië, maar vormt geen onderdeel van het Verenigd Koninkrijk. De oprichters van Manx Radio hadden echter wel een vergunning nodig van de Britse autoriteiten om met uitzendingen te kunnen beginnen. Een aanvraag werd ingediend en uiteindelijk werd een vergunning met enige terughoudendheid verkregen. Ze kwamen, zoals vermeld, in de lucht vanuit een caravan en waren alleen op FM via 89.0 MHz te ontvangen. De antenne stond destijds direct naast de caravan opgesteld.

Onchan, het plaatsje waar de caravan stond, is gelegen op een soort landtong en dus blootgesteld aan het ruige

Alex Brindley on air; Tjerk Oosterkamp kijkt toe

Zendmast bij de hoofdstudio in Douglas

iedereen ouderwets met een transistorradio langs de baan bivakkeren. Manx Radio coördineerde bijna alles vanuit de hoofdstudio in Carnane. Wel was er een tijdelijke studio onder de hoofdtribune, bij start en finish, waar de interviews met de rijders en andere betrokkenen werden afgenomen. Ook waren er nog twee live locaties opgebouwd langs het circuit om tijdens de races extra informatie en tijden door te kunnen geven.

Eén was er bij 'Glen Helen' en de andere was bij de 'Ramsey Hairpin', beide belangrijke ijkpunten op het circuit. Dit alles was natuurlijk live te beluisteren op de 1368 AM. Als na weer een race de winnaar op het erepodium stond, schalde zijn nationaal volkslied over de tribune en ook via de 1368 AM vanuit de studio in Carnane, Douglas. In de studio zijn al de volksliederen van de deelnemende landen in de computer opgeslagen. Ook het Nederlandse, hoewel er dit jaar geen Nederlandse deelnemers waren. Het splitsen van de AM en de FM gebeurt niet alleen met de TT races maar ook tijdens andere sportevenementen en bij belangrijke vergaderingen van de 'Tynwald' en de 'House of Keys' ofwel de regering van het 'Isle of Man'. Het is het oudste Parlement van Europa en informatie van het toeristenbureau geeft aan dat het ongeveer 1000 jaar oud is en gesticht werd door King Orry, een Viking afkomstig uit IJsland.

weer van de Ierse zee. De stormen kregen nogal eens vat op de caravan met alle gevolgen van dien. Soms leek het wel of men er zeeziek van werd. Later verhuisde Manx Radio naar het plaatsje Carnane, nog steeds de huidige uitzendlocatie. Het studiocomplex is een oud R.A.F. gebouw, stammend uit de Tweede Wereldoorlog, maar daarom wel bomvrij en dus ook geluiddicht. Men zendt nu uit op de AM met een 20KW zender, die staat opgesteld in Foxdale. Ook maakt men gebruik van een drietal FM zenders om het gehele eiland te kunnen bereiken. Voor het zuiden staat de zender in Carnane en deze heeft een vermogen van 11.8 KW. Voor ontvangst op het midden van het eiland Man staat de zender op Snaefell. Deze zender zendt met een vermogen van 4 KW en in het noorden van het eiland staat de zender in Jurby met een vermogen van 2 KW.

Mijn bezoek aan Manx Radio ('The sound of your life') viel samen met de beroemde TT races. Een heel drukke tijd voor het radiostation en haar medewerkers, want de normaal gekoppelde AM en FM zenders zijn in die dagen gesplitst. Op de AM was tijdens mijn bezoek Manx TT Radio en op de FM was het gewone Manx Radio te beluisteren. De beroemde TT motorraces op het eiland vinden plaats op een 37 ¾ mijl lang stratencircuit. Als bezoeker van deze races heb je weinig overzicht op het wedstrijdverloop omdat de rijders maar een paar keer langs komen en tegen de klok racen. Gelukkig had Manx Radio haar AM zender losgekoppeld en gebruikte men deze om de races live te kunnen verslaan. Je zag dus bijna

Terug naar Manx Radio en zijn programmering, normaal gesproken is het een soort van 'Middle of the Road' station, gelijk aan onze regionale stations zoals Radio Oost, Radio Noord en anderen. Overdag veel nieuws en informatie, en 's avonds speciale programma's zoals: Country (ooit nog gedaan door Daffy Don Allen), Folk, Klassiek en natuurlijk enkele in het Gealic. De nachten zijn non-stop geprogrammeerd, met veel rockmuziek. Op zaterdag brengt men veel goud van oud muziek, met als belangrijkste het ochtendprogramma van Chris Williams, genaamd 'Carnaby Street', dat gesponsord wordt door Ramsey Bakkerij. Dit programma is echt de moeite van het beluisteren via internet een keer waard. Chris gebruikt veel oude Caroline North jingles en commercials.

De zondag is er natuurlijk ondermeer voor religieuze programma's. Ons bezoek aan de studio's van Manx Radio stond gepland voor de namiddag dus hadden we eerst nog een ochtend, waarin we een bezoekje brachten aan de studio onder de hoofdtribune van de TT races. Het ochtendprogramma van 8 tot 12 uur werd daar verzorgd door Alex Brindley. Vier uur lang schakelde en praatte hij het programma aan elkaar via de 1368 AM. Terwijl op de FM de gewone programmering vanuit de hoofdstudio in Carnane in de ether werd gestuurd. Zoals alles op het eiland was alles open en we konden vrij naar binnen lopen om tussen de platen door met Alex te praten. Hij vertelde ons over de enorme drukte van deze twee weken, met de gesplitste zenders. Want er waren dan wel twee stations in de ether maar men moest het doen met dezelfde hoeveelheid mensen om de programma's te maken. Daarom moest men dus dubbele uren draaien en deed Alex vier uur lang een ochtendprogramma op de AM en in de middag deed hij het programma van 2 tot 6 uur op de FM.

Rondleiding door de verdeelkamer

Het leek dus wel op de lange dagen aan boord van een zeezender, waar men meer dan eens dubbele diensten draaide. We werden ontvangen door Rebecca Mills, die ons eerst een film liet zien van het oude Manx Radio uit 1968. Ook is deze opname trouwens te vinden op youtube.nl. Simpel zoeken op Manx Radio 1968. Daarna werden we door Rebecca langs alle kantoren geleid waar het in verband met de uitzendingen van de TT erg druk was. Ook is er een apart kantoor voor de BBC mensen, want inmiddels heeft de BBC een meerderheid van de aandelen in dit station en moeten ze deze 'vijanden' wel toestaan. Het is dus anno 2010 min of meer een semicommercieel station. Eindelijk kwamen we in de spannende afdelingen. Een technicus liet ons de zenderkamer zien. Eigenlijk meer een verdeel- en regelkamer want de zenders staan elders opgesteld. In de regelkamer werden we bijgepraat door een technicus, die ons veel deed denken aan Juul Geleick. Rebecca leidde ons daarna naar het archief, waar alle oude banden met programma's liggen. Echt alles is er nog aanwezig, vanaf het begin in 1964. Ze liet ons een band zien met een programma uit 1966, dus twee jaar na de oprichting en met om die tijd ook nog steeds Radio Caroline North voor de kust van Ramsey Bay. Het spreekt voor zich dat ze toen niet zo blij waren met de zeezender in hun ontvangstgebied, maar nu is het een onderdeel van hun geschiedenis.

Tegenwoordig wordt alles digitaal opgeslagen en uiteindelijk als MP3 opgeslagen op een CD en bewaard voor later. Daarna waren de studio's aan de beurt voor een bezoek. We kwamen eerst in de oudste studio. Die is er al vanaf het begin en wordt nog steeds gebruikt door enkele (oude) medewerkers. De studio is uitgerust inclusief de oude bandrecorders en platenspelers. De studio is ontmanteld geweest, maar weer opnieuw opgebouwd omdat men bij Manx Radio een goed gevoel voor historie heeft. Het was hier dat ik Rebecca vroeg naar hun programmering, waarop ze antwoordde dat iedereen zich aan de playlist moet houden, maar dat er nog wel eens gezondigd wordt door de oudere mensen, vooral Bernie Quayle, die nog wel vaak hun eigen platen er tussen drukken (hoezo rebelse offshore mentaliteit). Het wordt dan ook oogluikend toegestaan.

Daarna was het de beurt aan de tweede studio tijdens de TT dagen, waar Bernie Quayle met zijn programma op de AM bezig was. Telefonerend met wat gasten bleef het bij stil zijn en naar elkaar zwaaien. Het schakelen van de zenders ging met een AM en FM sleutel, die in het slot staken, rechts naast de ingang van de studio's. In ons geval zat de AM sleutel in de oude studio bij Bernie Quayle en de FM sleutel bij Alex Brindley in de hoofdstudio. Daarna bezochten we de hoofdstudio waar Alex ons direct herkende van de ochtend en met een 'Hej-ya lads' werden we begroet. Alex is een frivool type die tussen de platen door alles laat zien en ondertussen alles scherp zet. Het lijkt echt op de oude offshore tijden, die je op 8mm films ziet. Deejaays die maar blijven bewegen. Het nieuws van drie uur maakten we mee, zittend naast de nieuwslezer. Ondanks dat we hem op de vingers keken ging het foutloos en natuurlijk snel. Als je uit het rechterraam van de studio kijkt, dan zie je de Ierse zee en krijg je vrij snel het oude zeezendergevoel. En als je lang naar de horizon tuurt en je mijmert wat, dan zie je zelfs de 'Fredericia' van Radio Caroline North (een echte fata morgana). Even later namen we afscheid van Alex Brindley en lieten we hem achter met alleen de microfoon. We werden uitgeleide gedaan naar de uitgang door Rebecca Mills, en stonden we weer buiten met veel indrukken en natuurlijk een goody bag.

tekst en foto's: **TJERK OOSTERKAMP**

Wat valt er te vertellen over onze gasten dit jaar? Er zal een Radio Mi Amigo panel zijn met Hugo Meulenhof, Ferry Eden, Will van der Steen en hopelijk ook Bert Bennett. De discussie zal worden geleid door Marc Jacobs.

Een van de hoogtepunten dit jaar zal de 'Radio 390 reünie' gaan worden. Tot nu toe hebben de volgende personen met plezier onze uitnodiging aanvaard: Graham Gill, Jack McLaughlin, Brian Cullingford, Roger Scott (Arnold Layne), Mark Hamerton (Mark Sloane), John Stewart (John Aston) en Ben E. Nurdin (zoon van de helaas overleden Sheldon Jay). Trevor Adams en hopelijk ook Robin Adcroft (Robin Banks) van het Project Red Sands, zullen dit panel voorzitten.

We zijn ook bezig met de voorbereiding van een fantastische 'RNI is 40' reünie en we kunnen nu melden dat we de volgende personen hiervoor zullen verwelkomen: Jan Harteveld, Hans ten Hooge (Hogendoorn), Robb Eden, Peter Ford, Graham Gill, Arnold Layne (Roger Scott), Peter Chicago, Peter Jager, Nico Steenbergen, Pieter Damave, Leo van der Goot en Bob Noakes. En met Andy Archer, Robin Banks, A.J. Beirens, Edwin Bollier, Victor Pelli en diverse anderen hebben we een aantal namen van personen die hopelijk ook zullen komen.

Verder o.a.: Radio Nord, Tom Edwards en Extra Gold NL

WWW.RADIODAY.NL

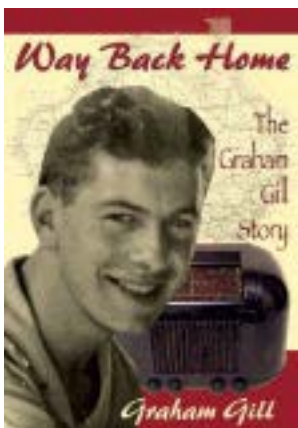

Stichting Media Communicatie
Postbus 53121 - 1007 RC Amsterdam
Tel. (na 18.00 uur) 020-662 11 41
www.mediacommunicatie.nl
e-mail: verkoop@mediacommunicatie.nl
giro: 40 65 700 / bank: 98.80.40.301

BOEKEN

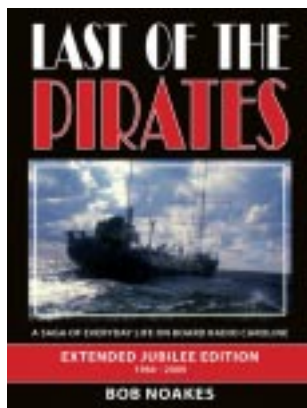

Zojuist verschenen: **Vaar mee met SMC** - geschreven door Rob Olthof. Zijn belevenissen tijdens de vele boottochten en nog veel meer verhalen. Euro 12,50

Nieuw: **Way Back Home**,

The Graham Gill Story. Het levensverhaal van de deejay die op vele zeezenders zijn stem heeft laten klinken. Euro 19,95

Last of the Pirates van Bob Noakes. De jubileumuitgave van deze bekende bestseller. Euro 19,95

CD's

per stuk euro 4,25.

3 stuks voor euro 12,-

2.32 Caroline 12-7-65 Tom Lodge

2.33 Laser 7-12-86 Laser Hot hits David Lee Stone

2.34 Laser 8-12-86 Laser Hot Hits John Anthon

2.35 Laser 26-5-84 David Lee Stone

2.36 Laser test uitzending 19-2-84

2.37 Maeva radio met Stan Haag

2.38 Mi Amigo 1e uur 1-12-77

2.39 Mi amigo 3-7-77 Herman de Graaf

2.40 Mi Amigo 25-8-77 Baken 16 over het bijna zinken

2.41 Caroline 25-8-65 Jerry Leighton

2.42 Caroline Herman de Graaf 6-6-77

2.43 Mi Amigo Hit overzicht 8-1-77

2.44 Mi Amigo 8-5-78 Rob Hudson Stuurboord

2.45 Mi Amigo 8-1-77 Hugo Meulenhof

2.46 Mi Amigo Ferry Eden 9-5-78

2.47 Mi Amigo 19-10-74 Top 40 deel 2

2.48 Mi Amigo 20-3-77 Stan Haag Vandaag

2.49 Mi Amigo 26-2-77 non stop

2.50 Mi Amigo 27-2-77 Frank van der Mast top 50

2.51 Mi Amigo 25-6-79 Testuitzending

2.52 Mi Amigo 27-6-79 Non stop testuitzending

2.53 Monique 10-2-85 Zondagmid-dagmatinee

2.54 REM 5-12-64 Radio en televisie-opnames

2.55 RNI 16-6-74 Ferry Maat

2.56 Keith Skues 13-6-02

2.57 Caroline 30-7-84

2.58 Atlantis 18-6-74 Steve England

2.59 Radio 819 Artiistenkwis met Ria Valk

2.60 Radio 819 met Raymond Bursink

2.72 Radio Sutch

2.73 Swinging Radio England Roger Day

2.74 RNI februari 1970 Hannibal

2.75 RNI 22-3-70 Carl Mitchell

2.79 Atlanta 18-5-64 J. Jackson

2.80 Atlanta 18-5-64 Rob Scott

2.81 Caroline 9-12-79 Paul de Wit Afscheidsprogramma

2.82 Caroline 4-10-79 Will Luikinga

2.83 Caroline 4-10-79 Ad Roberts

2.86 Caroline south 15-12-66 Johnny Walker

2.89 Laser 21-2-84 John Moss en Blake Williams test

2.91 Ferry Maat op Radio Donna 2-5-02